

"Točka bez povratka": prikaz problema afroamerikanaca u američkim hip-hop pjesmama od 1990. do 2000.

Linarić, Borna

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:611278>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-29**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

Borna Linarić

TOČKA BEZ POVRATKA: PRIKAZ PROBLEMA AFROAMERIKANACA U
AMERIČKIM HIP-HOP PJESMAMA OD 1990.-2000.

DIPLOMSKI RAD

Zagreb

2018. godina

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij novinarstva

TOČKA BEZ POVRATKA: PRIKAZ PROBLEMA AFROAMERIKANACA U
AMERIČKIM HIP-HOP PJESMAMA OD 1990.-2000.

DIPLOMSKI RAD

Mentor: prof.dr.sc. Marijana Grbeša

Student: Borna Linarić

Zagreb

lipanj, 2018.

Izjavljujem da sam diplomski rad „ koji sam predala na ocjenu mentorici prof.dr.sc. Marijani Grbeši napisala samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten us vrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom sveučilišti, te da na temelju njega nisam stekla ECTS- bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivala etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

Borna Linarić

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	4
2. 40 ACRES AND A MULE.....	5
3. POKRET ZA GRAĐANSKA PRAVA.....	9
4. HIP HOP KAO DRUŠTVENI POKRET.....	15
5. 5.METODOLOGIJA I ISTRAŽIVAČKI NACRT.....	25
6. REZULTATI ISTRAŽIVANJA.....	26
7. ZAKLJUČAK.....	49
8. POPIS LITERATURE.....	50
9. PRILOZI.....	53
10. SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI.....	62

1.UVOD

Od ranih začetaka u New Yorku 1970ih godina, hip-hop je služio kao platforma za izražavanje/medij za prenošenje snažnih društveno-političkih kritika američkog društva u kojem je i dalje tinjala vatra rasne diskriminacije afroameričkog stanovništva. Pokret za građanska prava koji je obilježio 1950-1960e godine, doveo je do službenog ukidanja rasne segregacije i priznavanja prava glasa manjinama, no tenzije između crne i bijelačke populacije u Americi ostaju sve do ponovne kulminacije 1990-ih. Hip-hop koji je tada doživio najveću komercijalnu ekspanziju, postao je glas afroameričke zajednice koja je putem njega pružala otpor novim oblicima rasne diskriminacije. Tijekom 90-ih, hip hop je poslužio kao okosnica oko koje se razvio društveni pokret koji je nastojao okupiti pripadnike afroameričke zajednice te ih ujediniti u borbi za istinsku političku i društvenu ravnopravnost.

Koristeći analizu sadržaja, analizirala sam 146 pjesama te ih provela kroz matricu sastavljenu od 11 kategorija kako bih istražila koji društveni problemi s kojima se suočavala afroamerička zajednica u SAD-u u razdoblju od 1990.-2000. godine prevladavaju u hip hop pjesmama iz tog razdoblja. Teorijski okvir rada vezan je za odnos politike i glazbe te stvaranja društvenog pokreta u čijem je središtu hip hop kao promotor gorućih društvenih problema nastalih kao izravna posljedica neriješenog pitanja rasnih odnosa u SAD-u. Čitatelja se najprije upozna s problemom političkog i društvenog položaja Afroamerikanaca u 20. stoljeću te se daje kratki pregled najvažnijih događaja koji su vezani uz pokret za građanska prava koji se oformio ranih 1950-ih godina i djelovao kroz različite produžetke skroz do početka 1990-ih. Potom se obrađuje povijesni trenutak nastanka hip hopa kao glazbenog žanra te njegov preobražaj u kulturni i društveni pokret 1990-ih godina. Nakon toga slijedi prezentacija metodologije, odnosno analize sadržaja koja je korištena kao istraživačka metoda, te objašnjenje nacrtu istraživačkog rada i matrice koju potom slijedi interpretacija nalaza istraživanja i zaključak. Cjelokupna matrica nalazi se u dodatku.

2. „40 ACRES AND A MULE“

S krajem građanskog rata 1865. godine, SAD su ušle u razdoblje rekonstrukcije obilježeno donošenjem 13. 14. i 15. amandmana američkog Ustava kojima je formalno ukinuto robovlasništvo te prividno reguliran položaj afroameričke populacije. Amandmani su osiguravali status državljana svim ljudima rođenima ili dovedenim u SAD, bez obzira na boju kože te sva prava koja im tim statusom pripadaju, uključujući pravo glasa. Nekadašnje Konfederacijske države na jugu SAD-a dugo su nastojale osporavati njihovu legitimnost. S prijelazom stoljeća, borba za građanska prava afroameričke populacije nastavila se u svakoj sferi javnog života, putem medija te potom i popularne kulture. Iako su po novom Ustavu bili slobodni i ravnopravni građani Sjedinjenih Američkih Država, crnci u SAD-u dugo nisu mogli u potpunosti koristiti niti osnovna građanska prava. Carson navodi: „Kako su konstitucionalna jamstva trinaestog, četrnaestog i petnaestog amandmana nastavila slabjeti, Vrhovni sud zadao je možda najteži udarac borbi Afroamerikanaca za jednakost: 1896. godine Sud je u *Plessy protiv Ferguson* donio odluku kako crnci i bijelci legalno mogu biti odvojeni dokle god su prostorije za jedne i za druge „jednake“ (Carson, 2004: 12).

Time su otvorena vrata nizu zakona, kasnije objedinjenih pod imenom „Jim Crows zakoni“ koji su rasnu segregaciju uveli u skoro svaku sferu javnog života, od prijevoza, škola, vrtića i parkova do odvojenih sanitarnih prostorija. Crnci se nisu smjeli voziti s bijelcima u javnom prijevozu, nisu smjeli sjediti s bijelcima u menzama, postojale su odvojene škole namjenjene isključivo za ljude obojene kože. U Drugome svjetskom ratu sudjelovalo je preko milijun crnaca/Afroamerikanaca koji su se borili u rasno segregiranim jedinicama kao što je 332. borbena grupa poznatija kao „*Tuskegee airman*“¹. U jeku priprema za eventualni ulazak u rat, predsjednik Roosevelt potpisao je 1940. *Selective Service Training Act* koji je nalagao da se svi punoljetni muškarci mlađi od 36 godina moraju odazvati pozivu u vojsku. U zasebnom stavku on nalaže da „u izboru i obuci muškaraca neće biti diskriminacije protiv niti jedne osobe na osnovi rase ili boje kože“ (Selective Service System, 1953b: 9, cit. prema Murray, 1971: 61-62). Iako je veliki broj Afroamerikanaca dobrovoljno stupio u vojsku smatrajući da je to prilika da učvrste svoj položaj u američkom društvu, u početku nisu sudjelovali u

¹ <https://wwii.lib.ku.edu/background>
(Pristupljeno 5.svibnja 2018.)

borbenim jedinicama već su im dužnosti svedene na poslove čišćenja, kuhanja, skladištenja te brige o preminulima. Rosa Parks postala je simbol otpora rasnoj diskriminaciji kada je 1955. godine odbila ustupiti bijelcu svoje mjesto u autobusu koji je imao odvojeni dio namjenjen isključivo za crnce. Nakon uhićenja Rose Parks zbog nepoštivanja zakona o segregaciji koji je bio na snazi u saveznoj državi Alabami, započeo je masovni prosvjed koji je trajao duže od godinu dana. „*Montgomery bus boycott*“ kako će ovaj događaj ostati upisan u povijesti, postao je jedan od centralnih događaja koji su označili početak aktivnije borbe Afroamerikanaca te formiranja pokreta za građanska prava koji se protezao kroz 1950-te i 1960-te godine. Pored činjenice da nije postojalo nadzor federalnih vlasti nad implementacijom amandmana u praksi, Afroamerikanci su uz to i dalje trpili užasavajuće fizičke napade motivirane rasnom mržnjom. Slika unakaženog 14-godišnjeg afroameričkog dječaka *Emmeta Tilla* u otvorenome lijesu, ostala je urezana u sjećanje tisućama ljudi koji su došli na ispraćaj dječaka koji je kamenovan do smrti u Missisippiju, prije nego što je ubijen hitcem u glavu. Lažno optužen za neprimjerene komentare upućene bjelkinji u prodavaonici, postao je još jedna u nizu žrtvi pokvarenog i rasizmom zatrovanog sustava.

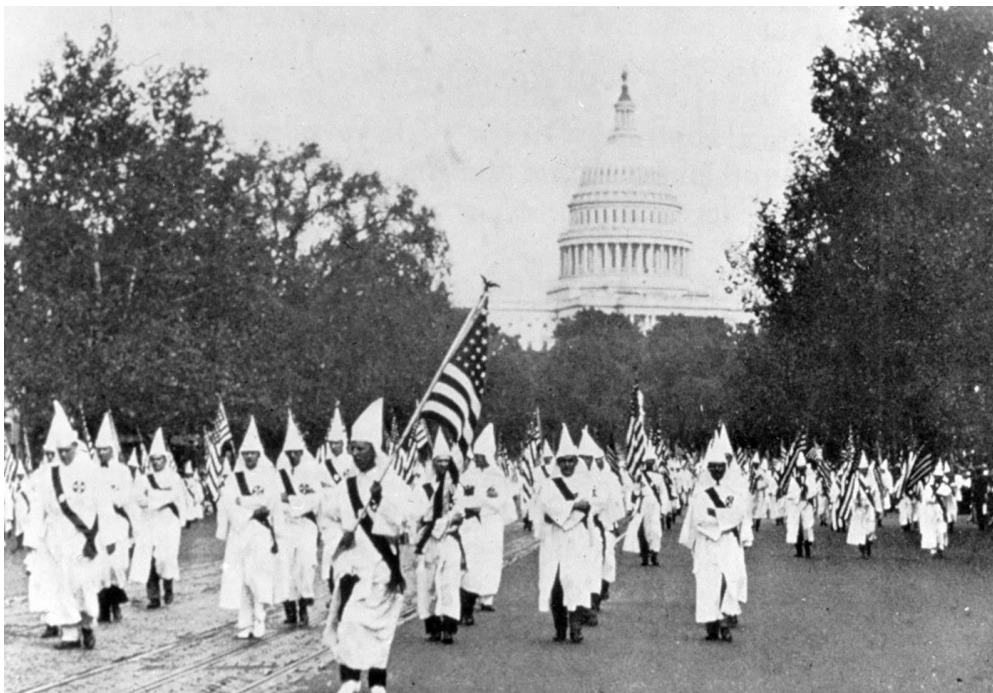
Slika 1: Emmet Till

Tijekom 1961. Godine organizacija *Congress of Racial Equality* (CORE) organizirala je volontere iz studentskih redova za takozvane „freedom rides“. Ideja je bila da se testira

provođenje odluke suda u slučaju *Morgan v. Virginia*, koja je 1942. godine rasnu segregaciju na međudržavnim autobusnim linijama proglasila neustavnom. Osim što su skrenuli pozornost na još jedan vid neposluha saveznih vlasti južnjačkih država, bili su izloženi stalnim fizičkim napadima a jedna skupina u saveznoj državi Alabami naletjela je na pripadnike Ku Klux Klana koju su zapalili autobus i divljački pretukli ljude koji su bježali. Ku Klux Klan radikalna je teroristička grupa koja se prvobitno formirala sredinom 1860-ih godina. Posvećena isključivo jednom cilju, pročišćenju američkog društva te širenju bijelog nacionalizma, grupa je kroz cijelokupnu svoju povijest postojanja koristila različite oblike nasilja, od ubojstva, terorizma do zastrašivanja. KKK postoji i danas u SAD-u , prema podacima SPLC-a² procjenjuje se da u SAD-u postoji između 5000-7000 članova.

Slika 2: marš KKK-a na Washington

Još jedan slučaj brutalnosti koji je obišao naslovnice američkih novina su slike s miroljubivog prosvjeda održanog 1963. u Birminghamu u saveznoj državi Alabami. Većinom studenti, sudionici prosvjeda kao i žene, djeca i ostali nevini promatrači afroameričkog podrijetla, napadnuti su vodenim topovima te su na njih pušteni policijski psi. Birmingham, koji je u to

² The Southern Poverty Law Center
<https://www.splcenter.org/fighting-hate> (Pristupljeno 7.svibnja 2018.)

vrijeme slovio kao jedan od najrasnije podjeljenih gradova u Americi odabran je kao mjesto za početak prosvjeda kojima je bio cilj desegregacija grada. Bojkotiranje prodavaonica i usluga koje su bile u vlasništvu bijelaca, mirno protestiranje sjedenjem na javnim mjestima i površinama, samo su neke od taktika koje su Afroamerikanci koristili za vrijeme trajanja demonstracija.

Slika 3: Incident u Birminghamu

Slika 4: Policija koristi vodene topove u Birminghamu

Bez obzira na to što se s prijelazom u 20. stoljeće ulazi u stoljeće gdje su građanska prava Afroamerikanaca garantirana Ustavom SAD-a, u realnosti njihov san („40 acres and a

*mule*³) o posjedovanju zemlje i ekonomskoj nezavisnosti od bijelaca, bio je jednako dalek kao i u vrijeme dok su bili robovi na plantažama na jugu SAD-a. Većinom nepismeni, Afroamerikanci nakon građanskog rata i rekonstrukcije obavljaju primarno agrikulturalne i teške fizičke poslove za malu nadnicu. Kako navodi Fairclough „čak i na vrhuncu, Afroamerikanci koji su činili 28 posto farmera na Jugu, posjedovali su samo 14 posto tamošnjih farmi“ (Fairclough, 2001. cit. prema Carson, 2004: 50). Segregacija se nastavila u svakoj sferi života skroz do 1954. godine kada je Vrhovni sud SAD-a donio povijesnu odluku u slučaju *Brown protiv Odbora za obrazovanje*. Sud je odlučno i jednoglasno ustvrdio kako je segregacija u sustavu obrazovanja neustavna te je time prvi puta zakonodavno poništena dotadašnja doktrina „ odvojeni ali jednaki“⁴ (*Plessy v. Ferguson*, 1896) koja je bila na snazi od 1896. godine, odnosno politika rasne segregacije u javnim ustanovama koju je Sud donio u slučaju *Plessy protiv Ferguson*: „Pokret za građanska prava koji se protegnuo od odluke suda u slučaju *Brown v Board of Education* 1954. godine do 1965. kada je donesen *Voting Rights Act*, označio je prijelomni period u kojem je postignuto mnogo više od eliminacije rasnih barijera; dovelo je do snažne transformacije američkog društvenog, kulturalnog i političkog života. Promjene u prevladavajućem mišljenju o građanskim pravima crnaca, na primjer, praćene sa redefiniranjem uloge vlade i sudbene vlasti u zaštiti tih prava, nastavljaju podupirati ljudska prava svih Amerikanaca, bez obzira na boju kože“ (Carson, 2004: 11).

2. POKRET ZA GRAĐANSKA PRAVA (CIVIL RIGHTS MOVEMENT)

Kako se javnost SAD-a oglušila na povrede prava afroameričke zajednice, ubrzo je došlo do preispitivanja dotadašnje politike relativno pasivnog otpora. Prvi veliki borac za crnačka prava bio je Booker T. Washington. Pacifist koji je pod svaku cijenu želio izbjeći sukobe crnaca i bijelaca, umjesto toga zagovarao je ono što će mnogi kasnije karakterizirati kao podilaženje crnaca bijelcima. Umjesto borbe za politička prava, Washington je smatrao kako crnci prvo trebaju izboriti promjenu *statusa quo* na ekonomskom polju a tek onda na političkom (Washington, 1895). 1881. godine otvorio je *Tuskegee Institut*, prvu obrazovnu instituciju koju vode isključivo crnci. Kao njegova najveća ostavština, ovaj institut bio je

³ „40 acres and a mule“- obećanje o ratnim reparacijama u obliku 40 jutara zemlje koje je novooslobođenim robovima dao general William T. Sherman. <https://opinionator.blogs.nytimes.com/2015/01/16/forty-acres-and-a-mule/> (Pristupljeno 22.8.2018)

kamen temeljac ideje o Afroamerikancu koji nije politička prijetnja bijelom čovjeku već je integrirani dio američkog društva i ekonomije, o Afroamerikancu koji je koristan radnik prijeko potreban u industriji postratnog američkog Juga. Do sredine 20. Stoljeća afroamerička zajednica shvatila je kako će politička prava osigurati jedino samoorganizacijom i neposrednim djelovanjem na cjelokupno društvo. Uz već postojeće organizacije kao što je NAACP⁵ koja je ujedno i najstarija i djeluje od 1909. godine, 1960-ih započinje organizacija raznih novih studentskih i crkvenih udruga koje se uključuju u borbu za građanska prava i jednakost, kao što je *Southern Christian Leadership Conference* osnovana 1957. godine. Ova organizacija iznjedrila je jednog od najvećih govornika i vođa Afroameričke zajednice u SAD-u, doktora Martina Luthera Kinga. Tri godine kasnije, nastaje *Student Nonviolent Coordinating Committee*. Sredinom 1960-ih oformila se militantna afroamerička skupina *Black Panthers*. Sve ove organizacije imale su isti cilj; ukinuti rasnu segregaciju te osigurati politička prava crnom čovjeku. Prvu veliku pobjedu pokretu za građanska prava donio je Thurgood Marshall 1954. godine u slučaju *Brown vs Board of Education*. Thurgood Marshall koji će kasnije postati prvi crnac koji je sjedio u Vrhovnom sudu, po struci odvjetnik i član NAACP-a, izborio je sudsku presudu kojom je rasna segregacija u školama ukinuta. Mnoga sveučilišta i škole otvorila su svoja vrata Afroamerikancima. No, pristup visokom obrazovanju i boljim školama bio je tek jedan od mnogih problema. Rasna segregacija nastavila se na drugim javnim prostorima kao što su restorani, hoteli, kazališta te u politici, pri zapošljavanju i dodjeli stambenog smještaja. Carson navodi sljedeće podatke: „Na jugu gdje je velika većina Afroamerikanaca prebivala između 1890ih i 1950ih, mobilizacijski tip vodstva je bio iznimno ograničen autoritarnim uzorcima bijelačkog rasizma. Na primjer, do 1940. godine samo 5 posto odrasle crnačke populacije na Jugu smjelo se registrirati za glasanje na izborima. Nasilje i birokratska prisila korišteni su kako bi se nametnula najniža razina participacije Afroameričkog stanovništva“ (Kilson, 2000: 301 cit. prema Carson, 2004: 36).

Godina 1963. bila je po mnogočemu prijelomna za pokret građanskih prava. Uslijed neposluha guvernera savezne države Alabame u provođenju politike desegregacije, mobilizirana je Nacionalna garda koja je poslana na Sveučilište Alabama kako bi omogućili upis troje Afroameričkih studenata. Iste godine u saveznoj državi Mississippi pripadnik KKK-a ubio je aktivista i člana NAACP-a, Medgara Eversa. Dotada relativno suzdržan i tih po

⁵ *National Association for the Advancement of Colored People*

pitanju rasnih tenzija u državi, nakon sukoba s guvernerom George Wallaceom, predsjednik Kennedy prilikom obraćanja narodu obvezuje se zaustaviti segregaciju⁶.

Nakon uspješne desegregacije Birminghama koja je uslijedila nakon demonstracija koje je organizirao kao prvi predsjednik SLCL-a, Martin Luther King započinje strelovit uspon na političkoj/civilnoj sceni. U suradnji sa civilnim, studentskim i vjerskim udrugama koje su bile okosnica pokreta za građanska prava, u ljeto 1963. organizirao je marš na Washington na koji se odazvalo preko 200 000 ljudi. U glavnom gradu SAD-a, održao je jedan od najpoznatijih govora u suvremenoj povijesti;

„Imam san da će moje četvero male djece jednoga dana živjeti u naciji gdje neće biti osuđivani prema boji njihove kože već po naravi njihova karaktera. Danas imam san. Imam san da će jednoga dana država Alabama.....biti transformirana u mjesto gdje će mali crni dječaci i crne djevojčice moći ruku pod ruku hodati sa malim bijelim dječacima i djevojčicama kao braća i sestre. Danas imam san.“ (King, 1963. cit. prema Carson, 2004: 18).

Slika 5: I Have A Dream

⁶ JFK, Civil Rights Address, June 11, 1963

<http://dubois.fas.harvard.edu/sites/all/files/JFK%20Civil%20Rights%20Speech%20June%2011,%201963.pdf>

(Pristupljeno 20.svibnja 2018)

Ubojstvom predsjednika Kennedyja u Dallasu 1963. Godine, inauguriran je predsjednik Johnson koji je proveo u djelo obećanja koja je Kennedy dao Afroameričkoj zajednici. Već iduće godine potpisao je *Civil Rights Act*, kojim se zabranjuje diskriminacija na osnovi boje kože, vjere, spola ili nacionalne pripadnosti. Malo po malo, napori pokreta za građanska prava davali su rezultate u obliku promjene zakonodavstva. U tome je najveći doprinos dao NAACP, koji je među svojim članovima imao istaknute pravnike kao što su Thurgood Marshall i William Du Bois koji je postao prvi Afroamerikanac⁷ koji je doktorirao na sveučilištu Harvard. Nakon Birminghama i Washingtona, Martin Luther King nastavio je mobilizirati mase Afroamerikanaca na jugu ovaj put fokusirajući se na glasačka prava. Mnoge države poput Alabame i Missisippija sustavno su onemogućavale crncima pravo glasanja, tako što su primjenjivali diskriminacijske testove pismenosti kao preduvjet registriranju za glasanje. SCLC započinje kampanju 1965. godine u saveznoj državi Alabami gdje je organiziran niz prosvjeda u gradu Selma. Prvi prosvjed, kasnije prozvan „Bloody Sunday“, obilježen je nasiljem i sukobom policije s demonstrantima. Na dan održavanja drugog prosvjeda grupa bijelaca brutalno je pretukla James Reeba, aktivista i člana SCLC-a koji je nedugo zatim podlego ozljedama u bolnici. Martin Luther King koji je čvrsto zagovarao nenasilje i mirni aktivizam treći je prosvjed, marš od Selme do Montgomerya poveo pod pratnjom Nacionalne garde. Prosvjedi iz Selme ostavili su snažni utisak na javnost koja je svjedočila slikama policajaca kako suzavcem i pendrecima napdaju mirne sudionike prosvjeda. Veliku ulogu odigrali su mediji koji su prenosili „dramatične nenasilne prosvjedne kampanje koje su zadobivale medijsku pozornost, pridobivale javnu podršku i poticale federalu intervenciju uključujući i donošenje zakonodavstva na području građanskih prava“ (Mack, 2000 cit. prema Carson, 2004: 176). Predsjednik Johnson nastavio je podupirati pokret za građanska prava te je 1965. potpisao *Voting Rights Act* čime je sveobuhvatno zabranjeno onemogućivanje ili narušavanje prava glasanja na osnovi boje kože ili rase. Ovim zakonom omogućen je i federalni nadzor nad saveznim državama koje su provodile diskriminatorne testove pismenosti kao i one gdje je izlaznost na izborima bila ispod 50% punoljetnog stanovništva. Važnost ovog zakona te mjera koje je omogućavao za borbu protiv diskriminatornih glasačkih praksi „najbolje je pokazao Mississippi, gdje se postotak afroameričkih glasača koji ispunjavaju uvjete popeo sa 7% u 1964. Godini do 67% pet godina kasnije“ (Cobb, 2015)⁸. Revoltiran sporim i dugotrajnim procesom zakonodavnih promjena

⁷ <https://guides.library.harvard.edu/hua/dubois>

(Pristupljeno 21. svibnja 2018)

⁸ <http://time.com/3985479/voting-rights-act-1965-results/>

te metodama miroljubivog otpora koje je zagovarao dr. King, sredinom 1960-ih Malcolm X postaje centralna figura nove struje pokreta za građanska prava. Malcolm Little, kako je glasilo njegovo ime prije nego što je prihvatio islam, pokrenuo je novu platformu pod geslom „pod bilo koju cijenu (*by any means necessary*)“ koje je već na prvu otkrivalo radikalni karakter pokreta kojeg je Malcolm X vješto isprepletao s Islamom i elementima crnačkog nacionalizma. „Ja sam i dalje musliman ali sam i nacionalist, što znači da je moja politička filozofija crnački nacionalizam, moja ekonomska filozofija je crni nacionalizam, moja društvena filozofija je crni nacionalizam.“ (Malcolm X, 1964 cit. prema Carson, 2004:141).

Nakon šestogodišnje zatvorske kazne za vrijeme koje se preobratio na islam i pristupio političkoj i religioznoj organizaciji *Nation of Islam (NOI)*. postao je njezin najprominentniji govornik. Gorljivo je širio je učenja svojeg mentora i vođe NOI-a, Elijaha Muhammada, između ostaloga kako je „crni čovjek originalni čovjek“ te će „prebroditi opresiju bijelih-„plavookih vragova“ – i stvoriti vlastitu naciju“ (Lusher, 2016)⁹. Nakon razlaza s NOI-om, Malcolm X postao je ortodokсни musliman i prigrlio ideju o jednakosti svih rasa. Promjenio je ime u El-Hajj Malik El-Shabazz i time prekinuo posljednju poveznicu s NOI-em, te 1964. osnovao *Organization of Afro-American Unity/ Organizaciju afričko-američkog zajedništva*. Godinu dana kasnije u New Yorku Malcolm X-a ubio je član NOI-a. Kraj 1960-ih godina obilježavaju sve nasilniji i veći sukobi policije i Afroamerikanaca. 1965. godine u Los Angelesu policajac zaustavlja Afroamerikanca u autu. Uhićenje zbog vožnje u pijanom stanju eruptira u masovni sukob koji je progutao grad u šest dana i doveo do mobilizacije preko 14 tisuća članova Nacionalne garde te ogromne štete u iznosu od \$40 milijuna dolara. Sukobi su započeli u naselju Watts čija se demografska slika prvenstveno sastojala od Afroamerikanaca radničke klase. Već iduće godine novi incident dovodi do nemira u San Franciscu. Policajac je upucao je nenaoružanog 17-godišnjeg Afroamerikanca nakon što je zaustavio auto u kojem se vozio. Matthew Johnson počeo je bježati nakon što ga je policija zaustavila iz razloga što je auto u kojem se vozio bio ukraden. No policajac u trenutku zaustavljanja to nije znao jer je prijava za ukradeno vozilo upućena tek nekoliko sati nakon incidenta. Policajac koji je zaustavio i potom metkom smrtno ranio Matthew Johnsona bio je bijelac. Iste večeri izbili su nemiri u naselju Hunters Point, stambenom kompleksu naseljenom prvenstveno Afroamerikancima, koji su kulminirali idući dan, pucnjavom ispred društvenog

(Pristupljeno 9. svibnja 2018)

⁹ <https://www.independent.co.uk/news/world/muhammad-ali-nation-of-islam-michael-parkinson-interview-who-were-elijah-muhammad-a7066301.html>

(Pristupljeno 9. svibnja 2018)

centra u kojem se skrivalo 200tinjak djece. Sličan incidenti ponovili su se godinu dana kasnije u saveznoj državi Michigan, u gradovima Detroit i Grand Rapid.

Slika 6: Neredi u Detroitu

Eskalaciju nasilja potpomogla je sve veća popularnost afroameričke političke organizacije Crne pantere. Pokret je rođen 1966. Godine u Oaklandu, u Kaliforniji i ubrzo je postao dominantni glas afroameričke revolucije. Od svojim skromnih početaka kada se grupa sastojala od samo troje članova, Huey Newton i Bobby Seale do 1969. pretvorili su Crne pantere u političku stranku od nekih 10 tisuća članova. U programu stranke objavili su oružanu samoobranu protiv represije i nasilja od bijelog čovjeka. Poticali su svoje članove da nose vatreno oružje, što je bilo ustavno pravo svakog građanina savezne države Kalifornije. Prva organizirana akcija Crnih pantera bile su patrole u sklopu kojih su pratili policajace na dužnosti u Afroameričkim četvrtima u Oaklandu. Naoružani članovi izdaleka bi pratili policiju i pazili da ne zloupotrebljavaju svoje ovlasti. Nakon što je 1967. Bobby Seale upao naoružan s 30 članova u glavnu vijećnicu u Sacramento, Crne Pantere dobivali su sve veću medijsku pozornost i sve veći broj članova. Otvorene su podružnice u New Yorku, Los Angelesu, Chicagu, Seattleu i Philadelphiji.

Slika 7: Pripadnici Crnih pantera ispred glavne vijećnice

Članovi Crnih Pantera nisu se ustručavali od sukobljavanja s policijom. Iste godine, Huey Newton završio je u zatvoru zbog ubojstva policajca John Freya prilikom zaustavljanja vozila. Nakon tri godine izdržavanja kazne i nekoliko ponovljenih postupaka, oslobođen je optužbi. Za vrijeme njegova pritvora, Crne pantere nastavile su još više zadobivati javne simpatije i potporu. 1968. godine u još jednom okršaju s policijom u Oaklandu, ranjena su dva policajca i poginuo je Bobby Hutton, prvi član Crnih pantera. Nasilje koje je pratilo mnoge demonstracije i sukobe s policijom ocrtavalo je promjene u Afroameričkoj zajednici koja je sve više naginjala organizacijama poput Crnih Pantera i njihovoj „revolucionarnoj ideologiji“ (Seale, 1970). Njihova borba nije ostala samo na militantnim akcijama, pokrenuli su brojne društveno korisne programe poput klinika koje su pružale osnovnu medicinsku pomoć, programa za odvikavanje od droga, te „jutarnjeg doručka“ jedne od popularnijih socijalnih mjera koja im je priskrbila naklonost u lokalnoj zajednici. Kako navodi Eldrige Cleaver, i sam član Crnih pantera, u programu stranke obvezali su se boriti na područjima kao što su siromaštvo, nezaposlenost te segregacijska stambena politika koja je dovela do stvaranja ghetta (Cleaver, 1967: 15). Posljednji u nizu povijesnih građanskih zakona donesen je 1968. godine. Predsjednik Johnson potpisao je Fair Housing Act, zakon koji je trebao stati na kraj diskriminatornoj stambenoj politici SAD-a. Zakon je usvojen tjedan dana nakon ubojstva posljednjeg predvodnika pokreta za građanska prava. Martin Luther King umro je kao dobitnik Nobelove nagrade za mir, no zbog svojeg utjecaja u Afroameričkoj zajednici, King, Crne Pantere bili su kao i mnoge druge organizacije civilnog društva koje su se borile za

građanska prava, predmetom tajnih istraga unutar operacije *COINTELPRO* koju je FBI provodio u razdoblju od 1956.-1971. godine.

3.HIP HOP KAO DRUŠTVENI POKRET

U kasnim 1970-ima kada su afroamerički aktivisti pretvorili svoj pokret u borbu za „*black power*“ i kada je kulturna zabrinutost za crnačku osviještenost i afroamerički identitet dobila prednost u odnosu na izravnije političke borbe za integraciju, među afroameričkim izvođačima i kompozitorima pojavila se nova vrsta „soul“ muzike (Eyerman i Jamison, 1998: 77). Godine sustavnog rasizma za sobom su ostavile duboku ranu na američkom društvu. Pokret za građanska prava završio je krajem 1960-ih godina, nakon više od desetljeća aktivnih političkih borbi za ravnopravnost i ukidanje diskriminatornih zakona. Afroamerička zajednica je sada imala čvrstva jamstva zaštite u obliku zakonodavstva, no rasizam je ostao problem sakriven i isprepleten s drugim sferama svakodnevnog života. Ulaskom u 1970-e počelo je novo razdoblje u kojem se proširila arena u borbi za jednakost. U narednim godinama, glazba je predstavljala odraz političkih sentimenata u SAD-u. S pojavom novih glazbenih žanrova oko njih su se formirali i novi društveni pokreti. Afroamerička revolucija nastavila se putem „sviranja i slušanja glazbe“ (Peddie, 2006 prema Street, 2012: 66). Iako tek u povojima, hip hop koji se pojavio kao jedan od novih glazbenih žanrova 70-ih godina, postao je jedan od najznačajnijih društvenih pokreta 1990. godina. Hip hop, kao kultura nastala na ulicama New Yorka, postao je vezivno tkivo i glas „velikog broja siromašnih i Afroamerikanaca radničke klase koji su se i dalje nosili s višim stopama nezaposlenosti u odnosu na bijelce, lošijim stambenim smještajem, lošijim školama te različitim zdravstvenim ishodima“ (Collins, 2006: 9). New York u 70-ima nije bio gostoljubivo mjesto za život. Grad koji je bio na rubu bankrota, sa stopom kriminala koja je premašila sve granice, svakodnevno je gorio uslijed nezapamćenih serija podmetnutnih požara. U periodu od 1970.-1980. godine Bronx je ostao bez 97% zgrada uslijed požara koji su svakodnevno harali gradom te iseljavanja lokalnog stanovništva u predgrađa New Yorka.

Slika 8: požar u južnom Bronxu

Odljev proizvodnih industrija u druge djelove svijeta, kao posljedica globalizacije koja je zahvatila SAD i svijet, dovelo je do velikog broja nezaposlenih radnika. Obitelji srednjeg sloja preselile su se u predgrađa poput New Jerseya. Visoka stopa nezaposlenosti koja je dosegla vrhunac od 8.5 % do 1975. godine prema podacima Ureda za statistiku rada¹⁰, inflacija te visoke cijene nafte dovele su do ekonomske recesije koja je još dodatno pojačala već postojeće tenzije i disparitet između Afroameričke i bijelačke populacije.

Prema podacima *New York Police Departmenta*¹¹ (NYPD), New York je od 1970.-1995. godine ušao u izrazito nasilni period u kojem broj ubojstava nije pao ispod 1000 godišnje. Paralelno s time, masovna otpuštanja u gradskim javnim službama dovele su do nedostatka policijske snage, koja je do 1990. godine spala s 42 000 na 27 000 policijskih službenika. Iste godine New York je zabilježio svoju dotadašnju najvišu crnu statistiku, 1990. Godine

¹⁰https://data.bls.gov/timeseries/LNU0400000?periods=Annual+Data&periods_option=specific_periods&years_option=all_years (Pristupljeno 16. svibnja 2018)

¹¹<http://www1.nyc.gov/site/nypd/news/pr0105/fewest-annual-murders-shooting-incidents-ever-recorded-the-modern-era#/0> (Pristupljeno 16. svibnja 2018)

prijavljeno je preko 2000 ubojstava. Osim vala kriminala koji je zahvatio grad, 1980. na ulicama se prvi put pojavljuje crack. Jeftinija alternativa kokainu, crack je bio pristupačniji siromašnijim slojevima društva i crack groznica brzo je zahvatila uglove siromašnih Afroameričkih četvrti New Yorka poput Bronxa, Brooklyna i Harlema. Nakon što je predsjednik Reagan objavio borbu s „*Welfare Queen*“, ukinuti su mnogi programi socijalne pomoći namjenjeni djeci, siromašnim obiteljima, samohranim majkama te ostalim socijalno ugroženim slojevima društva. Ukidanjem bonova za hranu, zdravstvenog osiguranja, i ostalih novčanih doprinosa, mnoge Afroameričke obitelji koje su već živjele na rubu siromaštva, odjednom su se našle debelo ispod granice. Mladi koji su dane provodili na ulicama umjesto u školi, ubrzo su se okrenuli dilanju cracka kao izvoru zarade. Zbog niske cijene i visoke stope adiktivnosti, crack je brzo transformirao Afroameričke četvrti. Počele su se stvarati bande dilera, četvrti su podjeljene u blokove na kojima je svakodnevno vladao rat za boljim uglom za prodavanje droge. U unutrašnjosti nekada prenapučenih velikih gradova počinju se formirati geta u kojima bujaju narkotgovina, prostitucija, kriminal i nasilje. Novinske naslovnice punile su se bombastičnim naslovima o novoj drogi koja je preplavila ulice, najčešće ukomponiranima sa slikama Afroamerikanaca. Stvoren je stereotip o konzumentu i dileru cracka kao osobi Afroameričkog podrijetla, slično kao što je Reagan stvorio stereotip o „*Welfare Queen*“, odnosno crkinji koja vara državu putem različitih identiteta i brojeva socijalnog osiguranja. U pokušaju da uvede čvršću regulaciju u borbi protiv narkotgovine, Reagan je uvjerio Kongres da donese zakon koji je diskriminatorno kažnjavao kriminalne slučajeve koji su uključivali crack u odnosu na one koji su uključivali kokain. *Anti Drug Abuse Act*, kako je službeno nazvan, odnosno „*100 prema 1*“ u popularnoj kulturi, je zakon koji je bio na snazi od 1986. kada ga je Ronald Reagan potpisao do Obamine intervencije 2010. godine koja je promjenila dugogodišnju diskriminatornu praksu kažnjavanja. Zakon je pretpostavljao minimalnu kaznu od 5 godina zatvora za osobe uhićene zbog posjedovanja 5 g cracka, dok je za istu kaznu za posjedovanje kokaina postavljen minimum od 500 g. Većina ljudi pogođena ovakvom politikom bili Afroamerikanci s obzirom da je crack bio pristupačniji siromašnijim slojevima društva a kokain se dugo smatrao ekskluzivnom drogom za pripadnike visokog i bogatog društva. Douglas McDonald i Kenneth Carlson proveli su istraživačku studiju usmjerenu otkrivanju uloge rase pripadnosti u dodjeljivanju zatvorskih kazni u SAD-u koja je ustvrdila, između ostaloga kako je „85% prijestupnika španjolskog porijekla te 78% prijestupnika Afroameričkog porijekla osuđeno na zatvorsku kaznu u usporedbi sa 72% prijestupnika koji su bijelci“ dok je nejednakost u dodjeljenim kaznama

rezultirala „ 41% dužim kaznama za prijestupnike Afroameričkog porijekla“ (McDonald i Carlson, 1993: 1).

Ogroman broj mladih Afroamerikanaca našao se iza rešetaka već na prvom prijestupu zbog posjedovanja cracka. U takvom sumornom okruženju postindustrijskog grada koji je sada većinom bio dom siromašnim manjinama, pretežito Afroameričkoj i latino, izniknuo je društveni pokret koji je nudio alternativni identitet Afroamerikancima od onog kojeg su nametale novine i društvo koje je godinama ionako kažnjavalo one koji se ne uklapaju u sliku. Surovost odrastanja na ulicama punim nasilja pružila je iskru koja je zapalila novu vrstu požara. Mladost provedena u okruženju bez perspektive, ovisnost o socijalnoj pomoći državnih programa i pokušaj integracije u društvo koje je desetljećima njegovalo društvenu nejednakost bijelaca i Afroamerikanaca, kulminiralo je 1990-ih u novi društveni pokret, hip hop. No, prije nego što je postao globalno prepoznata i jedna od najprofitabilnijih glazbenih industrija, hip hop je živio na ulicama. Tadašnji dominantni glazbeni žanr bio je disco koji se puštao u urbanim diskotekama New Yorka koje su bile preskupe i često zbog boje kože nedostupne za većinu Afroamerikanaca. Parkovi, ulice, društveni centri, napušteni stanovi, sve su to mjesta na kojima se počela stvarati nova vrsta kulture. Kwartovske zabave u Bronxu prerasle su iz pukog dobrog provoda u ključne trenutke začetka novog društvenog pokreta koji se promovirao pod geslom „peace love unity and having fun“. (Afrika Bambaataa i James Brown, 1984, Unity)

Slika 9: Hip hop zabava u parku u Bronxu

Sve je počelo s glazbom. DJ-evi Dj Kool Herc i Afrika Bambaata, pioniri hip hopa, počeli su eksperimentirati s načinom puštanja ploča. Tako je nastao breakbeat, odnosno ritmička podloga hip hopa. Rane hip hop pjesme temeljile su se na produženim instrumentalnim djelovima već postojećih ploča. Breakbeat je zapravo naziv za određeni dio pjesme, kojeg su Herc i Bambaataa produžili tako što su na mikseti istovremeno puštali dvije iste ploče. Kada bi na jednoj ploči završio dio pjesme kojeg je DJ odabrao, prebacio bi zvuk na drugu ploču, koja bi nastavila isti ritam. . Uskoro su počeli kombinirati različite ploče i tako su nastajale nove kompozicije, temeljene na posuđenim djelovima iz drugih pjesama, nešto što će kasnije u glazbenoj industriji biti poznato kao „*sampling*“. Tadašnji popularni glazbeni žanrovi poput disca, funka, soula, i bluesa, postali su temelj na kojem je nastajao novi žanr, hip hop.

Rap, koji će kasnije postati žanr za sebe, okosnica je i jedan od najprepoznatljivijih elemenata hip hop kulture. Repanje, odnosno pričanje u rimama preko beata/ritma kojeg pušta DJ, proizašlo je iz tehnike MC-anja. MC je skraćunica za „*Master of Ceremony*“ to jest osobu koja je uz DJ-a zabavljala publiku na zabavama. DJ je puštao muziku na mikseti dok je druga osoba na mikrofону komunicirala s publikom i podizala atmosferu. Kako su se DJ-evi poigrali s pločama i slagali nove ritmove, tako su se Mcevi počeli poigravati s riječima. Razvila se atmosfera kreativne konkurencije u kojoj su se počeli razvijati stilovi. *DJ-jevi* i *MC-jevi* nadmetali su stilom, na isti način na koji su se *breakdanceri* nadmetali plesom ili *graffiteri* crtežima. Crtanje graffita, plesanje odnosno breakdancing, DJ-iranje i MC-anje

postali su lice novog pokreta koji je bujao na živopisnim ulicama New Yorka 70-ih i 80-ih godina.

Slika 10: Graffiti na zidu u New Yorku

Ono što je specifično i zajednično glazbenim žanrovima koji se pripisuju kao kulturna i povijesna baština Afroamerikanaca (funk, blues, jazz, soul, rythm and blues) jest da glazba „pruža uvid u stanje crnačke osviještenosti i borbe za slobodu i ravnopravnost“ u datom trenutku. (Ward, 1998: 6 cit. prema Sreet, 2012: 6) Hip hop je postao glas Afroameričke mladeži, novo oruđe za borbu protiv diskriminacije. Prvi hip hop izvođači i grupe koje su nastale 70-ih i 80-ih godina, odmah su prepoznale moć koju pružaju komercijalni masovni mediji. Afroamerički izvođači shvatili su da glazba može proširiti njihovu poruku do puno veće mase ljudi putem radija ili televizije, samo što za razliku od slike koje je javnost dosad primala o Afroamerikancima, ovaj put su oni ti koji kontroliraju poruke koje će se poslati. Mattern tvrdi kako „glazba razotkriva sastavne elemente kao što su vjerovanja, pretpostavke i obveze koje definiraju karatker i oblikuju zajednicu“ (Matters, 1998: 15 cit. prema Street, 2012: 67). Prve pjesme koje su progovarale o afričkoameričkom iskustvu života u rasistički indoktriniranoj Americi došle su od ranih hip hop grupa Run DMC, Public Enemy. Fearles Four, Gradnmaster Flash and the Furious Five.

Albumi Public Enemya, „It Takes A Nation of Millions to Hold Us Back“ i „Fear of A Black Planet“ postali su epitom politički nabijenih hip hop pjesama koje su gađale samu srž socijalnih nemira koji su potresali SAD. Pjesme poput „911 Is A Joke“ i „Fight the Power“

progovarale su bez cenure o svakodnevnicima koju su prolazili crnci u SAD-u. Hip hop pjesme postale su moderna inačica griota, oralne tradicije koja potječe iz Afroameričkih zajednica Zapadne Afrike. Grioti su bili važni u tadašnjim zajednicama jer su prenosili povijest s jednog naraštaja na drugi u obliku pjesama i priča koje su često znali ukomponirati s glazbom. Ova oralna tradicija stigla je u SAD s robovima koje su doveli iz Afrike u kolonijalnom razdoblju. Street (2012) je istraživao uvjete koji dovode do toga da glazba ima sposobnost da uključi i angažira ljude. Glazbenik mora bit smatran „legitimnim predstavnikom“ zajednice ako želi imati utjecaj na ljude. Kao nekadašnji član poznate ulične bande Black Spades, Afrika Bambaataa iskoristio je svoje ime i utjecaj na ulici kako bi promovirao hip hop. Da bi glazbenici mogli širiti svoj utjecaj, mora postojati neki „oblik organizacije u kojem glazbenici i politika mogu surađivati“. Sredinom 80-ih pokrenuo je udrugu Universal Zulu Nation, koja je promovirala afrocentrizam i okupljala politički i društveno osviještene članove uz MC-je, DJ-eve breakdancere i grafiti crtače. Pod njezinim okriljem organizirao je zabave na kojima se okupljala cijela lokalna zajednica te je mlade vukao u smjeru muzike, nudeći im bijeg od uličnog života i kriminala. Posljednji čimbenik kojeg Street navodi je sposobnost glazbe da „osim što prenosi poruku ili sentiment pokreta, ona ga i motivira“ (Street, 2012: 72).

Ulice New Yorka postale su platno. Na zidovima zgrada svakodnevno su nicali novi grafiti, u parkovima su se okupljali brakedanceri i MC-jevi, na ulicama su Afroamerikanci hodali s boomboxevima iz kojih je treštao hip hop. Često su upravo tekstovi tadašnjih hip hop pjesama završavali na zidovima zgrada. Matters sugerira da glazbu promatramo kao „poruku upisanu u tekst pjesme“ (Mattern, 1998 cit. prema Street, 2012: 68). Središnja misao hip hop-a 80-ih i 90-ih godina bio je afrocentrizam koji je najviše dolazio do izražaja u tekstovima tadašnjih pjesama koje su se primarno bavile društveno osviještenim temama te povezivanjem Afroameričke zajednice. Street proširuje Matternov pojam glazbe s tvrdnjom kako „glazba utjelovljuje određene osjećaje koji su obično ali ne i isključivo sadržani u tekstu“ (Street: 2012: 67). Afrocentrizam je postajao sve popularniji i u drugim oblicima izražavanja. Afroamerički izvođači poput De La Soula, X-Clana, Fugeesa i KRS1-a ponosno su nosili dreadlockse i dashikije, šarene halje kakve nose narodi Zapadne Afrike.

Slika 11: X-Clan

Dogodio se trenutak u kolektivnoj svijesti Afroamerikanaca kao zajednice u kojem je hip hop postao kulturni kapital koji je prema Bourdieu (1986) važan u stvaranju osobnog i grupnog identiteta. Hip hop je izašao iz okvira glazbenog žanra, i postao je rukovanje, odjevni stil, pozdrav, žargon, način hoda. Hip hop je ušao u svaku poru života i počele su se jasno ocrtavati granice koje su djelile one koji pripadaju u tu kulturu i one koji su ostali izvan. Hip hop bio je rezerviran za Afroamerikance odrasle u ghettima, u siromaštvu i bijedi za koju se pobrinuo bijeli čovjek. Početkom 90ih godina hip hop se proširio i na zapadnu obalu Amerike gdje su izvođači poput N.W.A, 2Paca i Ice Cubea zamjenili afrocentrizam s puno agresivnijom i militantnijom porukom koja je podsjećala na revolucionizam Crnih Pantera. Možemo povući paralelu s dva prethodna pokreta koja su predvodili Martin Luther King i Malcolm X. Hip hop na istočnoj obali više je naginjao stajalištu Martin Luther Kinga, pozivajući na zajedništvo i afrocentrizam dok je hip hop na zapadnoj obali više naginjao Malcolm X-u koji je pozivao na revoluciju i ustanak protiv represije bijelog čovjeka. Iako su se razvile dvije različite struje unutar hip hop-a temeljna poruka ostala je ista. Pjesme su postale „black power“ proklamacije a Afroamerički izvođači su davali Afroameričkoj zajednici novi identitet kojeg su usvajali slušajući tekstove hip hop pjesama koje su osnaživale Afroamerikance glasno progovarajući o životnim temama i rasnim tenzijama koje su i dalje bile itekako žive. Još jedan primjer nejednakog tretmana Afroamerikanaca u

pravosuđu uslijedio je 1992. Godine u slučaju policijskog premlaćivanja Afroamerikanca Rodney Kinga. Usprkos videosnimci koju je snimio slučajni prolaznik, koja pokazuje brutalno korištenje prekomjerne sile na Rodney Kingu, sud u Los Angelesu oslobodio je četvoricu policajaca i grad je potonuo u kaos koji ga je nakon 6 dana ostavio u neprepoznatljivom stanju. Preko milijardu dolara štete i 63 žrtve sukoba policije i Afroamerikanaca i ostalih manjina u LA-u ostale su kao bolan podsjetnik kako su napori građanskog pokreta za prava i ravnopravnost ipak imale ograničen doseg. Tu je na scenu stupio hip hop, koji je putem svojeg utjecaja na Afroameričku zajednicu obnovio i nastavio borbu za ravnopravnost kroz popularnu kulturu. Pojava hip hopa dovela je do transformacije cijelokupne Afroameričku kulture. Eyerman i Jamison u svojoj knjizi *Mobilizing traditions in the twentieth century* definiraju društvene pokrete kao „centralne trenutke u rekonstituciji kulture“ (Eyerman i Jamison, 1998: 6). Izvođači su koristili svoju popularnost kako bi široj javnosti portretirali društvene i socijalne nepravde kojima su Afroamerikanci u SAD-u i dalje bili izloženi a kredibilitet stečen na ulici kako bi ujedinili i osnažili Afroameričku zajednicu u potrazi za prosperitetom i svijetlijom budućnošću. „Kako je glazbeni izričaj postao izvor osnaživanja, obrazovanja i „podizanja svijesti“ tako je preuzeo i oblik društvene akcije“ (Eyerman i Jamison, 1998: 78).

Slika 12: Hip hop pozdrav „dap“

4. METODA ISTRAŽIVANJA I ISTRAŽIVAČKI NACRT

Istraživačka metoda korištena u ovome radu je analiza sadržaja. Odabir ove metode bio je logičan odabir s obzirom da je riječ o utvrđivanju zajedničkih obilježja velikog broja pjesama koje su uključene u istraživanje. Analiza sadržaja hibridna je istraživačka metoda koja kombinira elemente kvantitativne i kvalitativne analize. Krippendorff opisuje analizu sadržaja kao „istraživačku tehniku za donošenje ponovljivih i valjanih zaključaka iz tekstova (i drugih smislenih materija) povezujući to s kontekstom njihove uporabe“ (Krippendorff, 2013: 24). Kvantitativni dio istraživanja odnosi se na brojanje učestalosti pojavljivanja određenih tema i koncepata u tekstu dok se kvalitativni dio odnosi na interpretaciju tih koncepata i njihovog povezivanja s kontekstom. „Svaka analiza sadržaja zahtjeva kontekst unutar kojeg se dostupni tekstovi proučavaju“ (Krippendorff, 2013: 30).

Kontekst unutar kojeg su proučavane odabrane pjesme jest rasizam u SAD-u a vremenski period odnosi se na razdoblje od 1990. do 1999. godine iz razloga što u tom periodu hip-hop dobiva prvi komercijalni uzlet na glazbenoj sceni. Uzorak na kojem je rađena analiza sastoji se od 146 pjesme a kriterij odabira pjesama je debitantski album prvih platinasto popularnih afroameričkih izvođača i grupa koje su veći dio karijere ostvarili 1990-ih godina. Tekstovi pjesama preuzeti su sa stranice „Rapgenius“¹². Hip hop izvođači s pripadajućim debitantskim albumima uključeni u istraživanje su: 2PAC (*2Pacalypse Now* 1991.), KRS1 (*Return of the Boom Bap* 1993.), N.W.A (*Straight Outta Compton* 1988.), Ice Cube (*AmeriKKKa's Most Wanted* 1990.), Notorius BIG (*Ready to Die* 1994.), NAS (*Illmatic* 1994.), Jay-Z (*Reasonable Doubt* 1996.), Big L (*Lifestyles of the Poor and Dangerous* 1995.), Public Enemy (*Yo! Bum Rush the Show* 1987.), RUN DMC (*Run DMC* 1984.) i Wu Tang (*Enter the 36 Chambers* 1993.). Navedeni izvođači su u razdoblju od 1984.- 1999. godine izdali 58 albuma od kojih je 32 izdano u platinastoj nakladi što znači da je prodano milijun primjeraka, a mnogi su ostvari i višestruko platinastu nakladu. Istraživačko pitanje vezano je za sadržaj hip-hop pjesama, odnosno zastupljenost koncepata i tema povezanih s rasizmom kako bi se utvrdilo koliko su društveni problemi nastali kao posljedica rasizma zastupljeni u pjesmama. Matrica se sastoji od jedanaest kategorija podjeljenih u dvije tematske cijeline. Prva tematska cjelina „rasizam“ sadrži pet kategorija: referenca na boju kože, referenca na rasnu diskriminaciju i nepravdu, negativni stereotipi o Afroamerikancima , referenca na policiju i kontekst u kojem se spominju te negativne/seksističke primjedbe prema ženama. Cilj navedenih kategorija jest

¹² (www.rapgenius.com)

izbrojati zastupljenost općenitijih oblika rasizma. Druga tematska cjelina „geto“ sadrži šest kategorija: referenca na život u getu i u kojem kontekstu se spominje, referenca na korištenje ili prodaju droge, referenca na seks ili prostituciju, referenca na nasilje i kriminalne radnje, referenca na siromaštvo i teške životne uvjete te referenca na oružje. Cilj ovih kategorija jest izbrojati koncepte koji su povezani uz getoizaciju (nastanak predominantno siromašnih afroameričkih naselja u gradovima) kao direktnu posljedicu sistematično provedenih rasističkih politika naspram Afroamerikanaca u SAD-u. Berelson i Lazarsfeld tvrde kako „nema smisla brojati ukoliko nas frekvencije ne vode prema zaključcima o uvjetima koji okružuju ono što brojimo,, (Berelson i Lazarsfeld , 1948: 6 cit. prema Krippendorff, 2013: 34). Ove dvije tematske cjeline međusobno su povezane i trebaju se sagledavati i tumačiti kao cjelinu. Cilj ovog istraživanja je povezati prikaze društvenih nepravdi u hip-hop pjesmama sa širim kontekstom nastanka hip-hopa kao žanra i njegovog utjecaja na ljude kao kulturnog i društvenog pokreta Afroamerikanaca.

5. INTERPRETACIJA REZULTATA ISTRAŽIVANJA

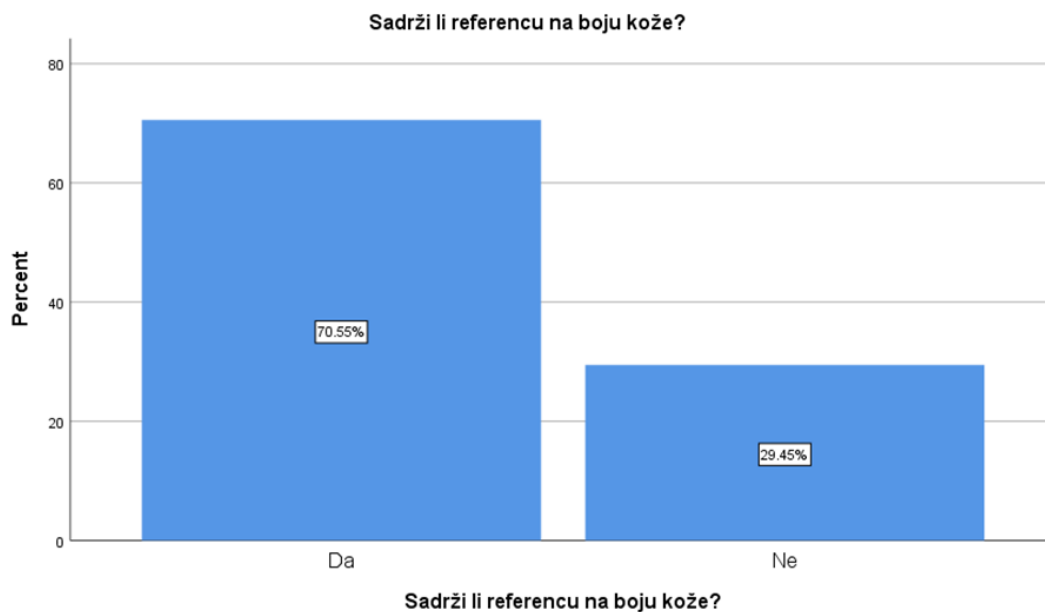
„Hip hop se u okviru nove teorije društvenih pokreta može promatrati kao odraz promjene identiteta koja se već dogodila“ odnosno „ hip-hop izvođači kao proroci sadašnjosti daju glas promjenama koje proživljavaju drugi građani“ (Trapp, 2005: 1483). Do prve komercijalne ekspanzije hip hopa koja se dogodila početkom 1990-ih godina pojavom *gangsta rapa*, „sam čin javnog nastupa.....otkrio je svoju inherentno političku dimenziju koja je do kasnih 1980-ih dobila lirički izražaj od grupa poput Public Enemya, koje su prihvatile „radikalnu društvenu osviještenost“ (Dimitriadis, 1996: 186) koja je napadala institucije moći unutar SAD-a u pokušaju da skrene pozornost na evidentne i rastuće rasne nejednakosti u američkom društvu“ (Nielson, 2012: 349).

Prva tematska cjelina: Rasizam

U prvoj cjelini najzastupljenija referenca je na boju kože, od 146 pjesme čak 103 ju sadrže (70.5%). Potom slijedi referenca na negativne ili seksističke primjedbe prema ženama koje su prisutne u 56 pjesama (38.4%), referenca na negativne stereotipe o Afroamerikancima, prisutna u 47 pjesme (32.2%) te referenca na policiju koja se pojavljuje u 42 pjesme (32.2%) od čega je u 30 pjesama (20.5%) prisutna referenca u negativnom kontekstu.

Boja kože

Od 146 kodiranih pjesama, 103 (70.5 %) u svojim tekstovima sadrži referencu na boju kože (vidi Graf 1.) čime je ovo najzastupljenija referenca u prvoj tematskoj cjelini.

Prilikom kodiranja hip hop pjesama koje obiluju riječima i izrazima specifičnim za tu kulturu, potrebno je obratiti pozornost na latentna značenja. Osim manifestnih značenja riječi poput „black“, i „nigger“¹³, neke riječi poput „brother“ (hrv. brat) u afroameričkoj kulturi označava osobu obojene kože, odnosno Afroamerikanca. Prilikom kodiranja prve varijable, riječi za oznaku boje kože koje sam kodirala su : black, white, light, dark, brown, nigga, nigger, homie, brother. Visok postotak (70,5%) prisutnosti referenci na boju kože sugerira važnost isticanja boje kože u hip hop pjesmama. „Upravo je društveni pokret ono što daje značenje kulturnom izričaju a muzika postaje „kulturni resurs“ koji pridonosi „repertoaru političke borbe“ (Eyerman i Jamison, 1998: 7 cit. prema Street, 2012: 68).

„The cabs, they don't wanna stop for a brother, man

But damn near have an accident to pick up another man

¹³ Nigger- lat. niger(crn, taman) ~ uvredljiv izraz u engleskom jeziku za osobu obojene kože, tipično upućenu crncima <https://en.wikipedia.org/wiki/Nigger> (Pristupljeno 14.7.2018)

I went to the bank to cash my check

I get more respect from the motherfuckin' dope man“

(2Pac „I dont give a fuck“)

U pjesmi „I don't give a fuck“ od 2Paca, osim reference na boju kože prisutna je i referenca na rasnu diskriminaciju i nepravdu te referenca, odnosno negativni stereotip o Afroamerikancima. Referenca na rasnu diskriminaciju govori o tome kako taksisti ne žele stat crncima dok se negativni stereotip o Afroamerikancima osvrće na odnos prema crncima kada dođu u banku kako bi podigli novce („cash a check“). 2Pac uspoređuje odnos tvrdeći kako dobije više poštovanja od dilera na ulici. 2Pac je bio izrazito značajana karika na hip hop sceni u ranim 1990-ima, no i nakon svoje smrti 1996. godine ostao je jedan od najpopularnijih izvođača ovog žanra o čemu govori podatak da je 2Pac „prodao preko 67 milijuna albuma od kojih je 11 dobilo platinasti status“ (Evergreen Copyrights, 2009) (Stanford, 2011:4) s time da je 7 od 11 platinastih albuma objavljeno nakon njegove smrti. Broj prodanih albuma dokaz su kulturnog statusa što ga je 2Pac ostvario te upućuju na njegovu važnost za hip hop kao glazbeni žanr i društveni pokret. Za vrijeme svojeg života, 2Pac je kao javna osoba i glazbenik bio glasni kritičar državnog aparata koji je tolerirao sustavni rasizam kojem su on i ostali Afroamerikanci bili izloženi u SAD-u. Njegove pjesme i javni istupi odražavaju ideje oblikovane crnim nacionalizmom (*black nationalism*) odnosno „ političkim vjerovanjem i praksom Afroamerikanaca kao različitih ljudi sa različitom povijesnom osobnošću koji politički/ kroz politiku trebaju razviti strukture za definiranje, razvoj i obranu interesa crnaca kao naroda“ (Karenga, 1980. cit. prema Stanford, 2014: 6). Kao sin istaknute članice Crnih pantera, Afeni Shakur, 2Pac je odmalena trpio policijsko maltretiranje te je veći dio mladosti proveo u ghetima New Yorka, Baltimorea i Los Angelesa gdje je imao prilike iskusiti život koji mu predstoji u rasno polariziranom američkom društvu.

2Pac je koristio svoj publicitet i muziku kao platformu na kojoj je nastavio borbu Crnih pantera i američkog pokreta za građanska prava (*civil right's movement*) za ravnopravno društvo koje omogućava razvoj Afroameričke zajednice umjesto da ga potkopava. (2Pac,*ne mogu pronaći godinu intervjua: video „Tupac -Riots“)

LINK NA VIDEO : <https://www.youtube.com/watch?v=iKgiZ40cUbl>

U pjesmi „22 Two's“ Jay-Z poziva svoju afroameričku braću (*brothers*) da se ujedine koristeći metaforu spajanja crne boje i ljubavi što daje vječnost, aludirajući na solidarnost i ljubav kao put prema prosperitetu za Afroameričku zajednicu. „To all my brothers it ain't too late to come together, Cause too much black and too much love, equal forever“ (Jay Z- 22 Two's).

„Mind over matter, mouth in motion

Can't deny it cause I'll never be quiet“

(Public Enemy- Rightstarter (Message to a black man))

Pjesma Public Enemya „Rightstarter (Message to a black man)“ u samom nazivu sadrži referencu na boju kože. U ovoj pjesmi Public Enemy upućuje poruku afroameričkoj zajednici „*our solution, mind revolution*“, propagirajući ideje o edukaciji „mind over matter“, čvršće povezanoj crnačkoj zajednici „every brother should be every brother's keeper“ kao i neustrašivost „I'm sayin things that they say I'm not supposed to“ i otpor sustavu „Mouth in motion, can't deny it cause I'll never be quiet“. Ovo je sjajan primjer kako „društveni pokreti stvaraju kontekst unutar kojeg muzika može preuzeti političku ulogu“ (Eyerman i Jamison, 1998. cit. prema Street, 2012: 53). Sličnu političku poruku o ravnopravnosti svih ljudi šalje i grupa Run DMC u pjesmi „Wake up“.

„It was a dream

Everyone was treated on an equal basis

No matter what colors, religions or races

We weren't afraid to show our faces“

(Run D.M.C „Wake up“)

„And motherfuckers that say they too black

Put 'em overseas they be begging to come back

And say we promote gangs and drugs

You wanna sweep a nigga like me up under the rug“

(Ice Cube- The nigga you love to hate)

U pjesmi „Nigga you love to hate“ Ice Cube koristi žargonizam „*nigga*“ koji dolazi od riječi „*nigger*“ koja u afroameričkoj kulturi ima dugu i kontroverznu povijest. „Prvi put uporabljena u 16. stoljeću da s prijezirom označi crnu osobu, Afroamerikanci danas koriste tu riječ i pejorativno i od milja u međusobnom razgovoru. Skoro cijeli „gangsta rap“ vrti se oko riječi „nigga“. (Maxwell, 1997-1998: 44)“. Ice Cube je karijeru započeo kao član grupe N.W.A, punim imenom *Niggas With Attitude* koja se uz 2Paca, Snoop Dogga, Krs 1-a i Ice T-a smatra začetnicom „*gangsta rapa*“. Gangsta rap struja je unutar hip hopa čije pjesme tematski obiluju referencama na nasilje, oružje i drogu, odnosno promicanjem „*gangsta lifestyle*“. Također, u gangsta rap pjesmama učestali je izraz „*nigga*“ koji se koristi kao kulturno prihvaćen naziv u afroameričkoj kulturi za osobu crne boje kože. U navedenoj strofi pjesme prisutne su reference na boju kože („they too black“, „nigga like me“) te referenca na oružje („we promote gangs and drugs“). U pjesmi „Words of wisdom“ 2Pac u detalje izlaže probleme rasne diskriminacije s kojima se Afroamerikanci susreću u SAD-u te se dotiče i smrti jednog od najvećih boraca za crnačka prava u suvremenoj povijesti, dr. Martina Luthera Kinga. Prisutna je referenca na boju kože („the black man“, „nigga“).

„Thought they had us beaten when they took out King

But the battle ain't over till the black man sings

When I say "nigga" it is not the nigga we have grown to fear

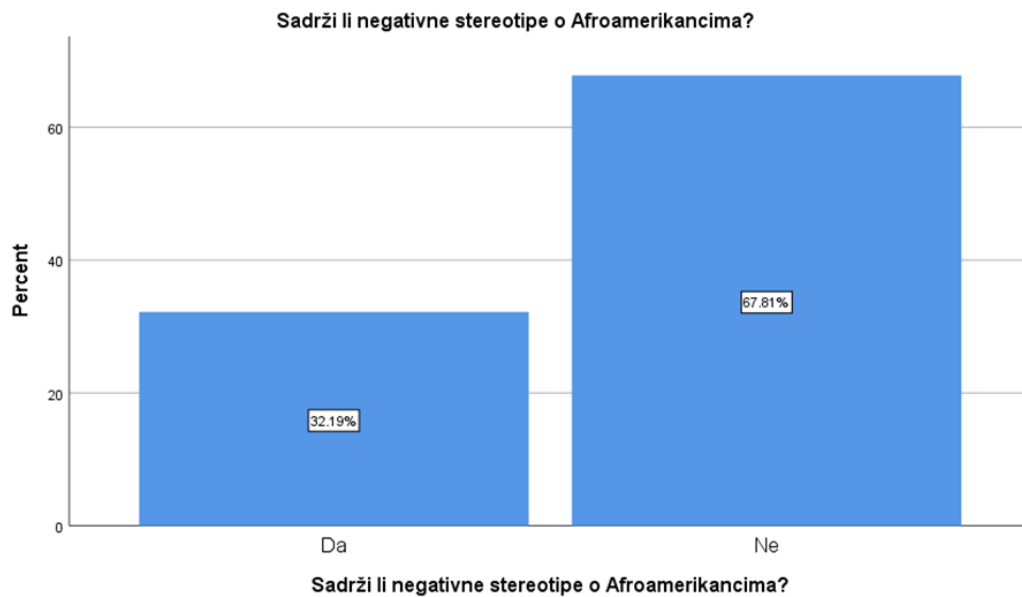
It is not the nigga we say as if it has no meaning

But to me it means Never Ignorant Getting Goals Accomplished, nigga“

(2Pac-Words of wisdom)

Rasna diskriminacija

Od svukupno 146 kodirane pjesme 28 (19.%) ih sadrži referencu na rasnu diskriminaciju ili nepravdu. (Vidi Tablicu 2.)

Iako su reference na rasnu diskriminaciju/ nepravdu slabo zastupljene, od sveukupnog uzorka tek 28 pjesama, ostavljaju snažan utisak i vrlo precizno identificiraju izvor. U pjesmi „Words of wisdom“ 2Pac konstatira kako je proklamacija o emancipaciji kojom je ukinuto ropstvo zapravo samo pokušaj da se prividno umire rasne tenzije koje su i započele građanski rat i očuvalo jedinstvo Sjedinjenih Američkih Država. U pjesmi „Words of wisdom“ 2Pac izravno napada institucije moći SAD-a. „2Pacova ideloška perspektiva i isustvo iz prve ruke odrastanja u siromaštvu, služile su kao referentna točka za njegov politički aktivizam. Ekonomsko i socijalno opadanje kojem je svjedočio stvorili su poltički kontekst“ (Stanford, 2011 :12).

„Pledge allegiance to a flag that neglects us

Honor a man that that refuses to respect us

Emancipation Proclamation? Please!

Lincoln just said that to save the nation“

(2Pac- Words of wisdom)

Grupa Public Enemy predvodnica je političkog aktivizma u hip hopu. Osnovana 1987. godine u New Yorku, u samom nazivu grupe („public enemy“- državni neprijatelj) vidljiv je karakter glazbenog repertoara. Nakon debitantskog albuma „Yo! Bum Rush the Show“ uslijedili su studijski albumi provokativnih naziva „It Takes A Nation of Millions to Hold Us Back“¹⁴, „Fear of a Black Planet“ i „Apocalypse '91...The Enemy Strikes Back“. U isječku pjesme „Timebomb“ prisutne su dvije reference: na boju kože i na rasnu diskriminaciju/nepravdu.

„The one who makes the money is white not black

You might not believe it but it is like that“

(Public Enemy-Timebomb)

Provokativnog je naziva i debitantski album Ice Cubea „AmeriKKKa's Most Wanted“. Referenca na američku terorističku grupu KKK čija se politička platforma bazira na širenju rasne netolerancije „koja je počinjavala nasilje u svrhu prkosa, samoodržavanja i ponovne uspostave bijele nadmoći“ (Sullivan, 2016: 36) izravna je referenca na rasnu diskriminaciju. Ice Cube postavlja važno političko pitanje koje je vezano za visok broj Afroamerikanaca u američkim zatvorima i mali broj Afroamerikanaca na sveučilištima.

„Kicking shit called street knowledge

Why more niggas in the pen than in college?

Because of that line I might be your cellmate

That's from the nigga ya love to hate“

(Ice Cube- The nigga you love to hate)

Američki zatvori postali su prenapučeni nakon administracije predsjednika Reagana koja se temeljila na borbi protiv droge. Kako navodi Waterman (2016) „nejednake rasno definirane politike o suzbijanju droga koje su ciljale muškarce afroameričke pripadnosti dovele su s vremenom do pogoršanja razlike stope pritvora između bijelaca i crnaca. Udio crnih

¹⁴ A million man march- naziv za protestni marš održan 1995. u Washingtonu s ciljem vraćanja problema afroameričke zajednice na političku agendu https://en.wikipedia.org/wiki/Million_Man_March (Pristupljeno 5.8. 2018)

zatvorenika povećao se za 17% u samo 30 godina od 1970-2000 “. Slično konstatira i Big L u pjesmi „Feed up with the bullshit“ sumirajući pjesmu s „justice means just us white kids“.

„I'm also fed up with them punk-ass cab drivers who don't stop

They don't care if it's snowin

First they slow down, then they see your skin is brown, then they keep goin

Cause I wasn't white, the cab took flight

And if you ask me, muthafuck the whole system

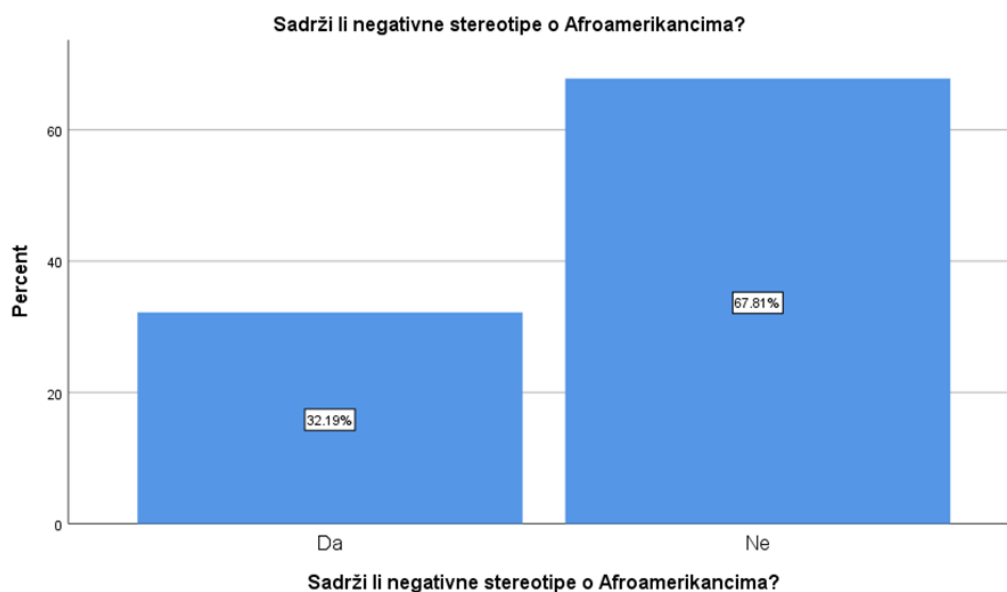
There are too many young black brothers doin life bids

Cause justice means 'just us white kids“

(Big L- Feed up with the bullshit)

Negativni stereotipi o Afroamerikancima

Od svukupno 146 kodirane pjesme 47 (32.2%) ih sadrži negativne stereotipe o Afroamerikancima. (Vidi Graf 3.)

Negativni stereotipi o Afroamerikancima sežu iz 19. stoljeća kada je rođen fiktivni lik Jim Crow. Ulični zabavljač Thomas D. Rice je na temelju Afroamerikanaca i njihove kulture

bazirao lika „Jim Crow“ kojeg je koristio u uličnim pjesmama popraćenim plesom. „U to vrijeme, zakon je zabranjivao Afroamerikancima da plešu iz razloga jer se vjerovalo da je 'križanje nogu bilo protiv Boga“ (Hoffman,1986 cit. prema Rollins n.d. :10). Rice bi zatamnio lice kako bi nalikovao na crnca te je oponašao ples crnaca koje je viđao po ulicama i tako je stvoren prvi stereotip o Afroamerikancima koji je ušao u američku kulturu ,po kojemu su kasnije dobili naziv i diskriminatorni zakoni protiv Afroamerikanaca u SAD-u. Stereotipi o crncima učestale su tematske reference u hip hop pjesmama. Kako navodi Street „Jim Crow zakoni bili su podjednaki dio priče kao i imaginarna energija glazbenika“ (Street, 2012: 52).

Slika 13: Jim Crow

Jay-Z u pjesmi „Reasonable doubt“ opisuje jedan od i danas prisutnijih stereotipa o Afroamerikancima, kako crnci mogu poslovno prosperirati samo u showbusinessu i sportu („All us blacks got is sports and entertainment“). N.W.A u pjesmi „Fuck the police“ opisuje kako se policija u svojem poslu često oslanja na negativni stereotip o crncima kao dilerima („Thinking every nigga sellin' narcotics“). Isto tako N.W.A opisuje opći sentiment kojeg Afroamerikanci osjećaju odnosno, stereotip da je crncima mjesto u zatvoru a ne u sjedištu luksuznog auta („rollin' in a Benz-o“).

„Fuckin' with me 'cause I'm a teenager

With a little bit of gold and a pager

Searchin' my car, lookin' for the product

Thinkin' every nigga is sellin' narcotics

You'd rather see me in the pen

Than me and Lorenzo rollin' in a Benz-o“

(N.W.A-Fuck tha police)

U Ice Cubovoj pjesmi „Once upon a time in the projects“ uz negativni stereotip o Afroamerikancima kao dilerima prisutna je i referenca na policiju koja se spominje u negativnom kontekstu. Ice Cube opisuje kako je policija upala u kuću kako bi izvršila pretres i pritom koristila prekomjernu silu i negativni stereotip o crncima („Since I had on a shirt that said I was dope, he thought I was selling base and couldn't hear my case“). U nazivu pjesme prisutna je i referenca na geto („projects“) i referenca na boju kože („how much abuse can a nigga take“).

„The cop busted in and had a Mac-10 pointed at my dome

And I said to myself once again it's on

He threw me on the carpet and wasn't cuttin no slack

Jumped on my head and put his knee in my back

First he tried to slap me up, wrap me up, rough me up

They couldn't do it so they cuffed me up

I said FUCK how much abuse can a nigga take

Hey yo officer you're making a big mistake

Since I had on a shirt that said I was dope

He thought I was selling base and couldn't hear my case

He said "Get out my face" and musta had a grudge

His reply, "Tell that bullshit to the judge"

(Ice Cube- Once upon a time in the projects)

Notorius BIG u pjesmi „Juicy“ opisuje svoju mladost i put prema slavi te spominje kako mu je život obilježen krivim stereotipima o crncima s kojima se morao boriti kako bi uspio poslovno i u privatnom životu. U isječku pjesme također je prisutna i referenca na boju kože („black male“, „nigga“).

„Considered a fool 'cause I dropped out of high school

Stereotypes of a black male misunderstood

And it's still all good

And if you don't know, now you know, nigga“

(Biggie-Juicy)

2Pac u pjesmi „Young black male“ također opisuje svoju mladost i borbu sa stereotipom crnca kao kriminalaca i dilera. U isječku pjesme prisutna je i referenca na boju kože („brother“).

„And fuck going to jail

'Cause I ain't a crook, despite how I look

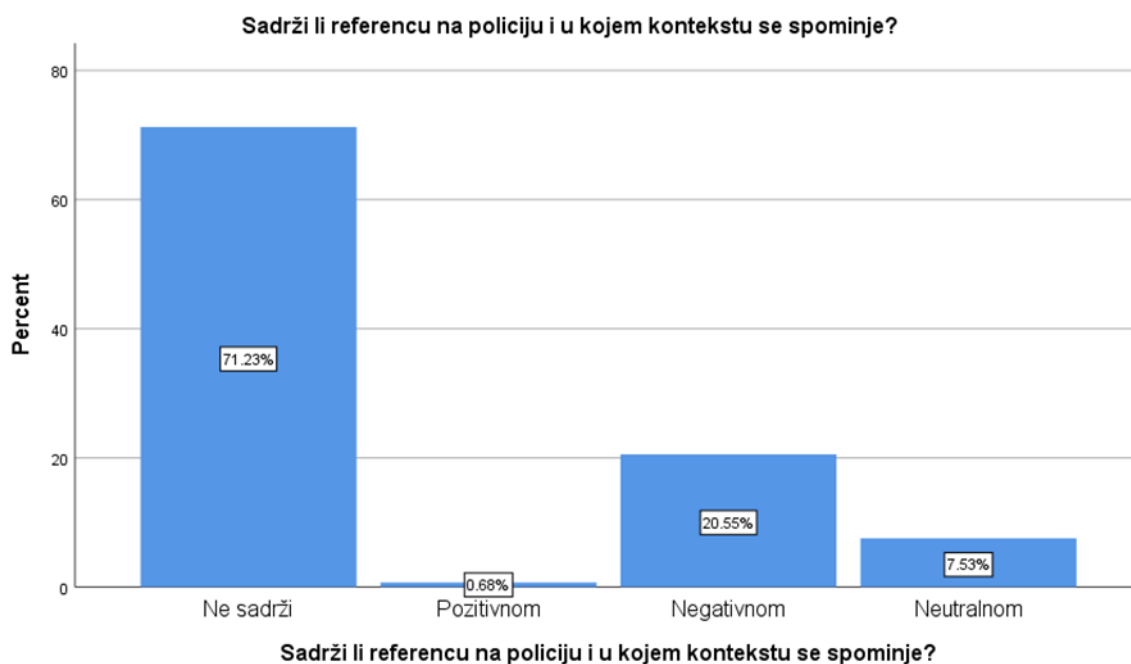
I don't sell yayo

They judging a brother like covers on books“

(2Pac- Young black male)

Policija

Od svukupno 146 kodirane pjesme 42 (32.2%) ih sadrži referencu na policiju, od toga 1 (0,7%) sadrži referencu u pozitivnom kontekstu, 30 (20.5%) referencu u negativnom kontekstu te 11 (7.5%) u neutralnom kontekstu. (vidi Graf 4.)

„They got me trapped, can barely walk the city streets

Without a cop harrassing me, searching me then asking my identity

Hands up, throw me up against the wall, didn't do a thing at all

I'm telling you one day these suckers gotta fall“

(2Pac: Trapped)

U pjesmi „Trapped“ od 2Paca prisutna je referenca na rasnu diskriminaciju/nepravdu, referenca na negativan stereotip o Afroamerikancima te referenca na policiju. 2Pac u ovoj pjesmi govori o osjećaju „zarobljenosti“ odnosno onemogućenom slobodnom kretanju zbog policije koja na osnovi negativnih rasističkih stereotipa zaustavlja Afroamerikance, a nerijetko i koristi prekomjernu fizičku silu protiv njih. 2Pac je za vrijeme života imao mnogo sukoba s

policijom te je više puta uhićen. Navedeni dio pjesme referira se na incident iz 1991. godine u kojem je 2Pac prelazio ulicu u Oaklandu kada su ga zaustavila dvojica bijelih policajaca zbog „jaywalkinga“. 2Pac je pretučen i uhićen zbog prelaženja ceste na neoznačenom djelu. „Hodao sam niz ulicu 17th na Broadwayu. Policija me zaustavila na trotoaru i tražila me osobne dokumente. Rugali su se mojem imenu, rekli su da moram naučiti svoje mjesto. Optužili su me za prelaženje ulice na neoznačenom mjestu. Svađao sam se s njima kako me mogu optužiti za tako sitni prijestup. Nastavio sam vikati i tražiti ih da mi daju kaznu i puste me da idem svojim poslom. Iduće čega se sjećam jest da se budim iz nesvjesti s licem zabijenim u beton. U liscama. S kravim licem, i još se vozim u zatvor zbog odupiranja uhićenju.....Za mene je to maltretiranje (2Pac, 1991: video „2Pac's Jaywalking press conference November 12, 1991“). 2Pac je bio privatno ali prvenstveno kroz glazbu, izrazito vokalan kritičar policije i pokvarenog američkog sustava. „Potječem iz obitelji koja ima dugu povijest revolucionara, Pantera i jakih boraca, vojnika koji su se borili za društvenu promjenu i unapređenje svojih ljudi, i shvatio sam , postoji li bolja karijera i ostavština osim da učinim svoju majku ponosnom, da učinim svoje ljude ponosnima i glasnima, shvaćate što želim reći? Budi dio rješenja“ (2Pac, 2001: video „Tupac Shakur 2Pacalypse Now promotional video full uncut official).

„I'm a nig who don't dig a muthafuckin pig

Cause to me they ain't nothin but harassers

That misuse they badges to whip niggas' asses

They say that my skin was black so they attacked

Threw me on the back and stuck a gat to my fuckin cap

One murdered my man like it was okay

For the life he ended he got suspended with no pay

But if a man woulda took the cop life, he woulda got life“

(Big L- Fed up with the bullshit)

Pjesma „Fed up with the bullshit“ dolazi s Big L-ovog debitantskog albuma „Lifestyles ov da poor and dangerous“. U njoj Big L koristi žargonizam („pig“). „Svinja“¹⁵ je pogrđni kolokvijalni termin za policijske djelatnike. U pjesmi se opisuje svakodnevni odnos policajaca prema Afroamerikancima („That misuse they badges to whip niggas' asses“) te su prisutne reference o boji kože („nigga's asses), reference o rasnoj diskriminaciji/nepravdi („they say that my skin was black so they attacked“) („but if a man woulda took the cop life, he woulda got life) i negativne reference o policiji („threw me on the back and stuck a gat to my fuckin cap, one murdered my man like it was okay, for the life he ended he got suspended with no pay“). Istu negativnu referencu na policiju nalazimo u pjesmi „Fuck the police“ grupe N.W.A („So police think they have the authority to kill a minority“). Big L u pjesmi koja u imenu sadrži referencu na boju kože „All black“ koristi negativnu referencu koja se odnosi na korupirane policajce, također je u pjesmi prisutna referenca na nasilje/kriminalne radnje.

„A young nigga got it bad ‘cause I'm brown

And not the other color, so police think

They have the authority to kill a minority“

(N.W.A-Fuck the police)

„Yo once again it's the Big L, that kid who got much props

From killin corrupt cops, with motherfuckin buck shots“

(Big L-All black)

U pjesmi „Sound of tha police“ KRS1 šalje snažnu političku poruku s referencom na rasnu diskriminaciju/nepravdu „there can never be justice on stolen land“. „Are you really for peace and equality? Or when my car is hooked up, you know you wanna follow me“. Ovdje je prisutna referenca na negativni stereotip o Afroamerikancima, odnosno pretpostavka policije da ako osoba afroameričke pripadnosti posjeduje nešto materijalno vrijedno, sigurno je ukradeno ili stečeno nezakonito.

¹⁵ „Svinja“(pig)- https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_police-related_slang_terms
(pristupljeno 18.8.2018)

„Be an officer? You wicked overseer!

You hotshot, wanna get props and be a savior

First show a little respect, change your behavior

Change your attitude, change your plan

There could never really be justice on stolen land

Are you really for peace and equality?

Or when my car is hooked up, you know you wanna follow me

Your laws are minimal

‘Cause you won't even think about lookin' at the real criminal“

(KRS1- Sound of tha police)

Pjesma „Endangered species (Tales from the darkside)“ skriva iza svojeg kontroverznog naziva priču o rasizmu i sukobima policije s Afroamerikancima koji najčešće završavaju fatalno. Pjesma započinje s imitacijom večernjih vijesti gdje reporterka najavljuje: „At the bottom of our news tonight, there's been a new animal aimed at falling off the face of our Earth. Yes, young black teenagers are reported to be the oldest, and the newest, creatures added to the endangered species list. As of now, no efforts have been made to preserve the Blacks. When asked why, a top top law official adds, "Because they make good game"“. U pjesmi koja obiluje referencama na boju kože, rasnu diskriminaciju, drogu, oružje i kriminalne radnje, sumiran je odnos policije prema pripadnicima Afroameričke zajednice te ju možemo svrstati u protestne pjesme za koje Street navodi da „identificiraju specifični problem ili neprijatelja“. (Street, 2012: 44)

„Every cop killer goes ignored

They just send another nigga to the morgue

A point scored, they could give a fuck about us

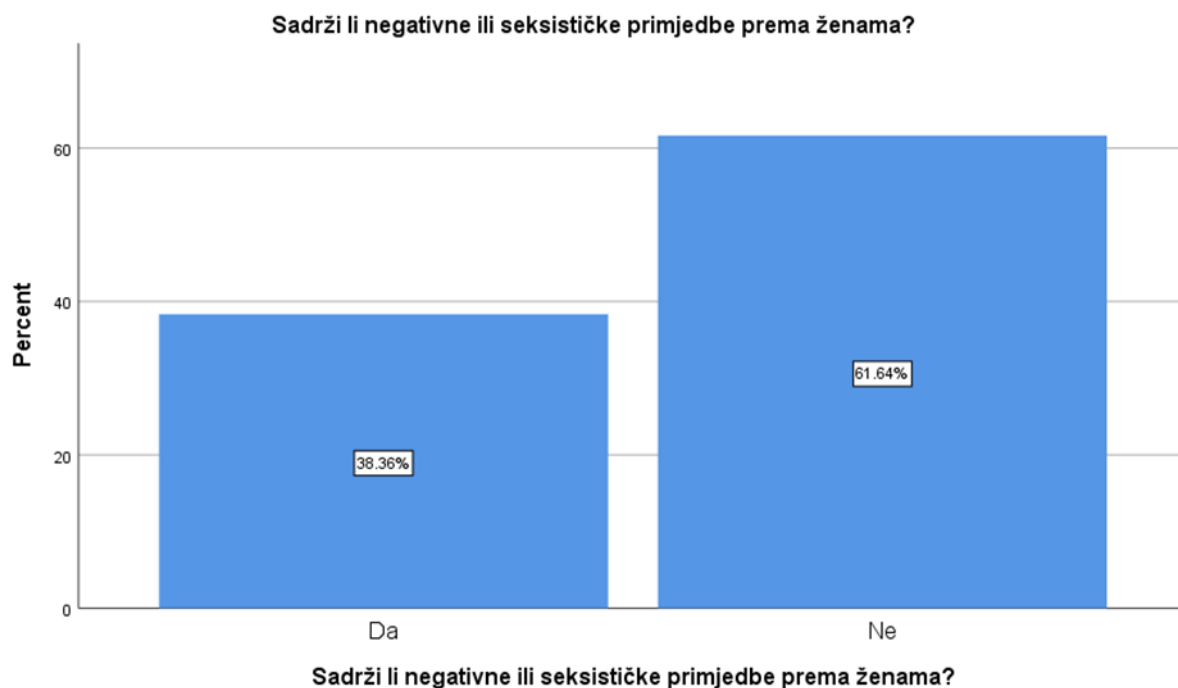
They rather catch us with guns and white powder“

(Ice Cube- „Endangered species“)

Nemogućnost pravne i policijske zaštite Afroamerikanaca od rasno motiviranih ispada policijske brutalnosti dovelo je do formiranja afroameričkih militantnih organizacija koje su stvari uzimale u svoje ruke, poput Crnih pantera. „ Organizatori Pantera borili su se za dobivanje pravde za crnce, nešto u čemu su bijeli policajci često podbacivali. Društvena klima bila je takva da su policajci, pogotovo južnjački bijeli policajci, postali glavni objekti militantnosti i nasilja Crnih pantera za samoobranu. To je bilo djelomično iz razloga što osim što su dopuštali da crnci budu pretučeni, maltretirani i zastraživani i ponekad ubijeni, nerijetko su upravo oni bili počinitelji tih istih djela. Crne pantere smatrali su policijske djelatnike službenim predstavnicima „statusa quo“ i „establišmenta“ koji su s njegovom podrškom dopuštali i koristili nasilje protiv crnaca“ (Harris, 2001: 413).

Negativne ili seksističke primjedbe prema ženama

Od svukupno 146 kodirane pjesme 56 (38.4%) ih sadrži negativne ili seksističke primjedbe prema ženama. (Vidi Graf 5.)

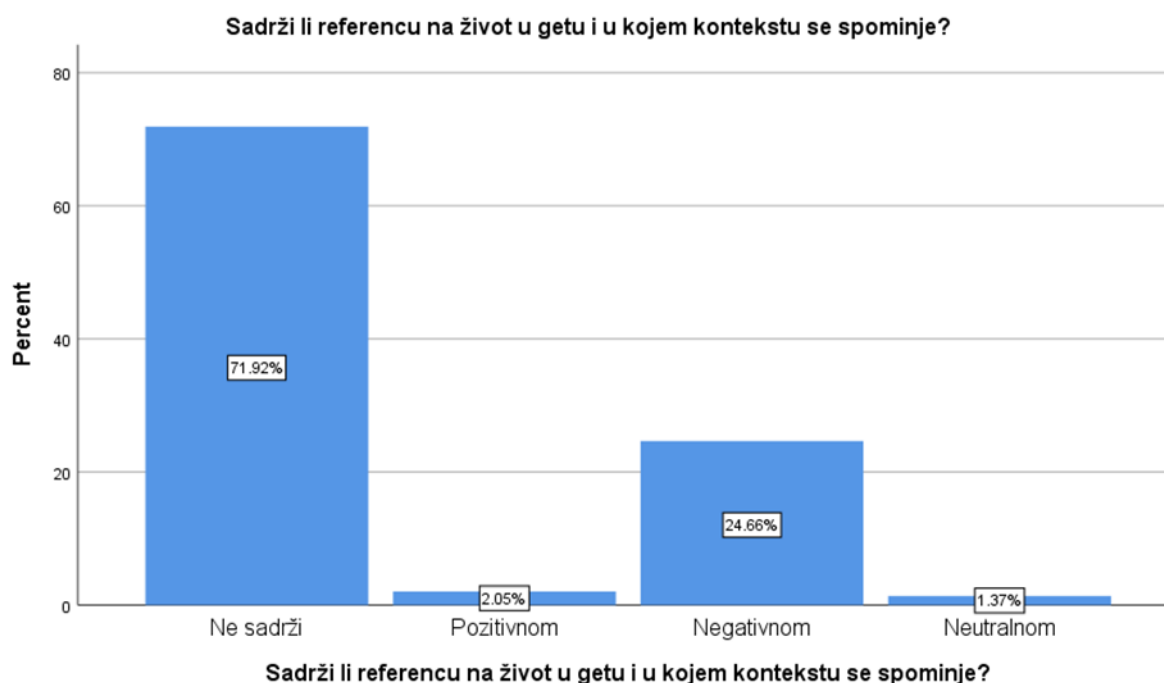

Negativne/seksističke primjedbe u analiziranim pjesmama svode se većinom na oslovljavanje žena pogrdnim nazivima „hoe“, „trick“, „skank“ i „bitch“. Navedene nazive grupa N.W.A obilato koristi u istoimenoj pjesmi „A bitch is a bitch“. Učestala negativna referenca prema ženama opisuje njihovu promiskuitetnosti zbog novaca (Big L, MVP „And nowadays girls want you for your money, I'm like Hev, I got nothing but love for you honey“), odnosno njihovoj sklonosti upuštanja u seksualne odnose s muškarcima za koje smatraju da imaju novaca; „She ain't no dummy, she's rather conniving, Yo bitch, fuck what I'm driving, See a young nigga that's striving, You're through without a BMW“ (N.W.A „A bitch is a bitch“).

Druga tematska cjelina: Geto

Geto

Od svukupno 146 kodirane pjesme 41 ih sadrži referencu na geto, od toga 3 pjesme (2.1%) sadrži referencu u pozitivnom kontekstu, 36 pjesama (24.7%) referencu u negativnom kontekstu te 2 pjesme (1.4%) referencu u neutralnom kontekstu. (Vidi Graf 6.)

Geta (ghetto¹⁶) su u SAD-u povijesno nastajala nakon migracijskih valova, ostavljajući određene djelove gradova pretežito homogenog etničkog ili nacionalnog sastava (irski geto, ruski geto, talijanski geto) no u kontekstu hip hopa i afroameričke kulture geto se odnosi na siromašna afroamerička naselja. Whitehead (2000) koristi termin „*racialised urban ghettos (RUG)*“ kako bi opisao „urbana područja u kojima je većina stanovnika Afroamerikanaca koji su ili siromašni ili žive u ekstremnom siromaštvu, fizički izolirani od nesiromašnih stambenih područja“ (Whitehead, 2000: 5). „Fizičku izolaciju karakterizira udaljšavanje stanovnika RUG-a od predgrađa u kojima se stvaraju poslovi, te rasna izolacija nametnuta politikom segregacije u politici dodjeljivanja stambenog smještaja “ (ibid). Afroamerički geto u SAD-u postao je svojevrsni zavor iz kojeg su crnci teško izlazili. Siromaštvo u kojem su odrastali, odnosno skoro nikakva ekonomska moć s kojom su crnci raspolagali 1990-ih godina, u kombinaciji s nemogućnošću pristupa boljem stambenom smještaju u prosperitetnijim djelovima grada, održavale su *status quo*. „Handcuffed in the back of a bus, forty of us, life as a shorty shouldn't be so rough, But as the world turned I learned life is hell, livin' in the world no different from a cell“ (Wu Tang- „C.R.E.A.M.“). Pjesma „C.R.E.A.M.“ hip hop grupe Wu Tang, akronim je za „Cash rules everything around me“ . U hip hop kulturi žargonizmi „cream (vrhnje)“ „bread (kruh), „cheddar(sir)“ metafora su za novac. Odnosno „eating (jesti)“ „can't knock the way a nigga eating “ (Jay-Z- „Can't knock the hustle“) je metafora za način zarađivanja novca koji je u hip hop kulturi često referenca na nezakonite i kriminalne radnje. Pjesma „C.R.E.A.M.“ obiluje referencama na geto u negativnom kontekstu što je popraćeno i povezanim referencama na oružje i prodaju droge, referencu na policiju u negativnom kontekstu te referencom na kriminalne radnje. „We got stick-up kids, corrupt cops, and crack rocks, And stray shots, all on the block that stays hot“ (Wu Tang Clan- „C.R.E.A.M.“) opisuje naselje u kojem se prodaje droga¹⁷ („block that stays hot“ , „crack rocks“) koje vrvi korupiranim policajcima, huliganima („stick-up kids“) i zalutalim metcima („stray shots“). U pjesmi „Street struck“ Big L opisuje odrastanje s „Yo, where I'm from it ain't cookies and cream there's a lot of peer pressure growin' up as a young teen“ te nastavlja s opisom života u getu; „You never know when you gonna get wet, 'Cause mad clowns be catchin' wreck with a Tec just to get a rep, Instead of cool friends, they'd rather hang with male thugs, Instead of goin' to school, they'd rather sell drugs, It's best to go the right route

¹⁶Ghetto- (tal.) dio grada u kojem žive pripadnici manjinske grupe, tipično kao rezultat društvenog, pravnog ili ekonomskog pritiska <https://en.wikipedia.org/wiki/Ghetto> (Pristupljeno 20.8.2018)

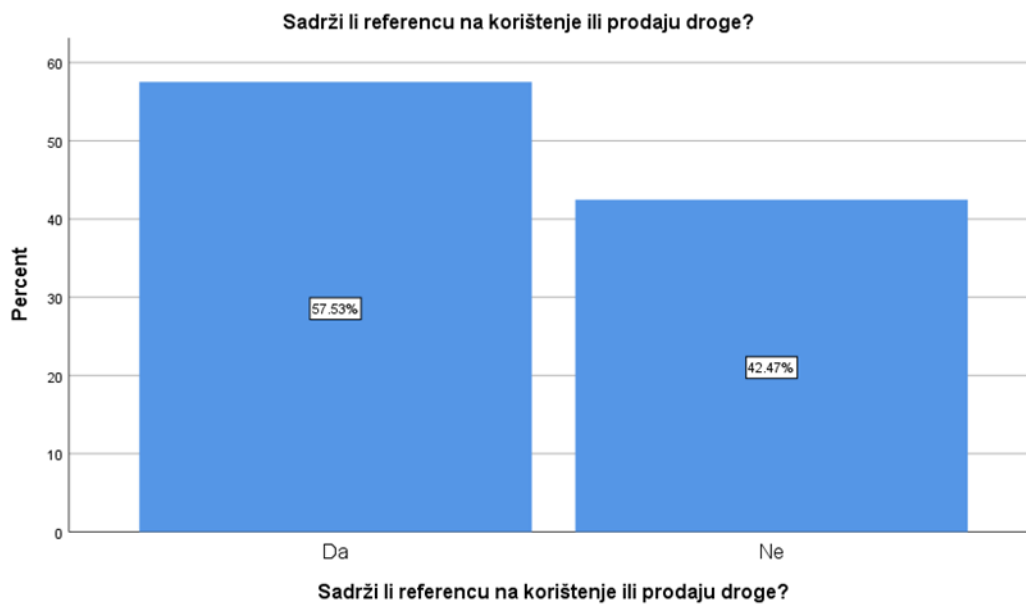
¹⁷ the projects, on the block, the streets, the hood – kolokvijalni žargonizmi u hip hopu koji označavaju ghetto

and not the wrong one, Because it's gonna catch up with you in the long run, Brothers be on the corners, actin' stupid, gettin' lifted, They life is twisted, and most of them are quite gifted, In other words, they got talent, But they'd rather sell cracks and bust gats“.

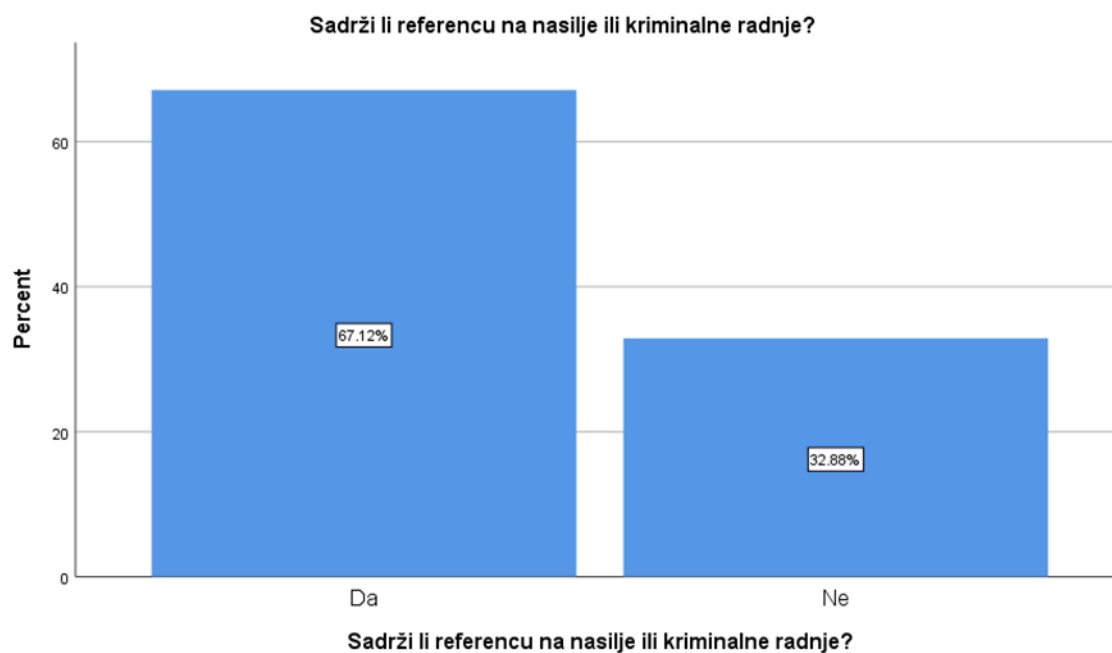
Pojava cracka 1980-ih godina ostavila je veliki trag na afroameričku zajednicu, koja je bila primarna kolateralna žrtva. „Droga za siromašne“ prvenstveno se prodavala u siromašnim afroameričkim naseljima što je dovelo i do kolokvijalnog žargonizma „2 for 5“ (Wu Tang-„C.R.E.A.M.“) koji je zapravo kratica za „2 grama kokaina za 5\$“. Desegregacija provedena 1960-1990. dovela je do useljavanja velikog broja Afroamerikanaca u američke gradove, što je popraćeno uz „porast droge i drugih kriminalnih aktivnosti što je doveo i do porasta nasilja na što upućuje porast napada i ubojstava tijekom 1960-1970“ (Whitehead, 2000: 15). Društveni i politički faktori koji su utjecali na razvoj afroameričkih geta doprinjeli su masovnom odlasku obitelji srednjog sloja, pretežito bijelcima, koji su naselili pregrađa, time ostavljajući urbane sredine gradova predominantno rasno homogenim naseljima. U pjesmi „Represent“ Nas opisuje rodni Queens, NY; „I used to wake up every morning, see my crew on the block, every day's a different plan that had us running from cops, if it wasn't hanging out in front of cocaine spots, We was at the candy factory, breaking the locks“ dok Big L opisuje Harlem, NY; „My name is L, and I'm from a part of town where clowns, Get beat down and all you hear is gunshot sounds, On 139 and Lenox Ave. there's a big park, And if you're soft, don't go through it when it gets dark“ (Big L-Lifestylez ov da poor and dangerous).

Prodaja/korištenje droge, kriminalne/nezakonite radnje, oružje

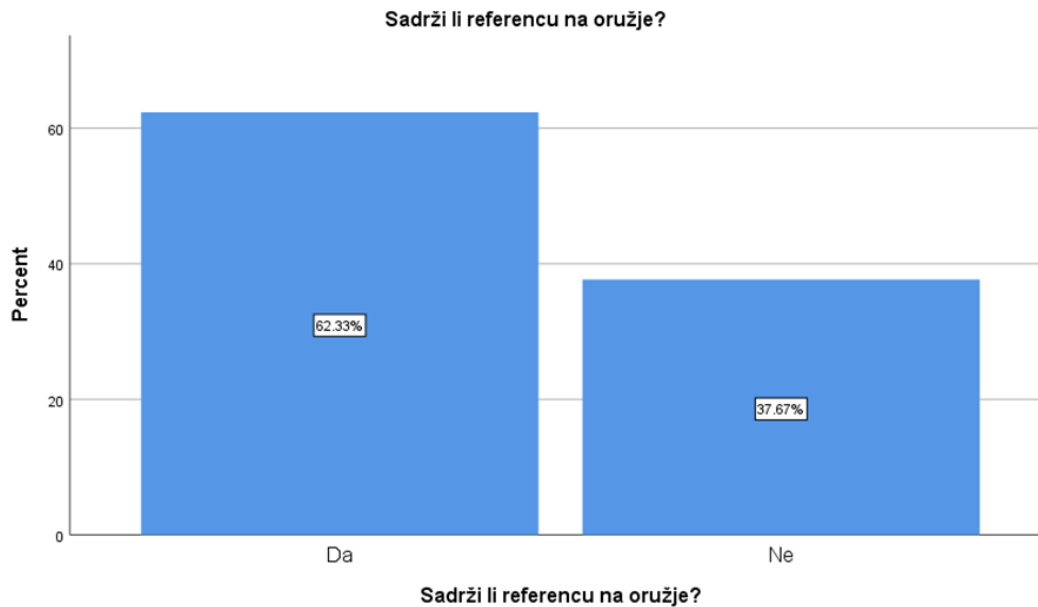
U drugoj tematskoj cjelini tri najučestalije reference u analiziranim pjesmama su referenca na korištenje/prodaju droge, referenca na kriminalne/nezakonite radnje te referenca na oružje. Od svukupno 146 kodirane pjesme 84 (57.5%) ih sadrži referencu na korištenje ili prodaju droge. (vidi Graf 7.)

Referencu na nasilje ili kriminalne radnje sadrži njih 98 (67.1%). (vidi Graf 9.)

Referencu na oružje sadrži 91 pjesma (62.3%) (vidi Graf 11.).

Wu Tang opisuje kako u afroameričkim zajednicama mladi rano dolaze u kontakt s drogama, te brzo postaju ovisnici; „Yeah, my pops was a fiend since 16, Shootin' that "that's that shit!" in his blood stream“ (Wu Tang Clan- „Can it all be so simple/Intermission“). Reference na prodaju droge učestalije su od referenci na korištenje droge što ukazuje na to da se većina u getima okrenula prodaji droge kao najčešće primarnom izvoru financijskih sredstava. Usko povezano s učestalim referencama na prodaju droge jest da se veliki broj hip hop izvođača javno, u svojim pjesmama deklariralo kao nekadašnjim dilerima. Tako Notorius BIG, u pjesmi „Respect“ opisuje nekadašnje dilerske aspiracije; „Put the drugs on the shelf? Nah, couldn't see it Scarface, King of New York, I want to be it“. Jay-Z u pjesmi „ Can't knock the hustle“ također opisuje svoje dilerske dane; „Last seen out of state where I drop my sling, I'm deep in the South kicking up top game“. Jay-Z koristi žargonizme „sling“ (droga), i „up top game „ (visoko kvalitetna droga). Notorious BIG u pjesmi „Ready to die“ nastavlja referencu na dane dok se bavio kriminalom i prodajom droge; „As I sit back and look when I used to be a crook, doing whatever it took from snatching chains to pocketbooks, A big bad motherfucker on the wrong road, I got some drugs, tried to get the avenue sewed“.

„I never tell you to get down—it's all about coming up

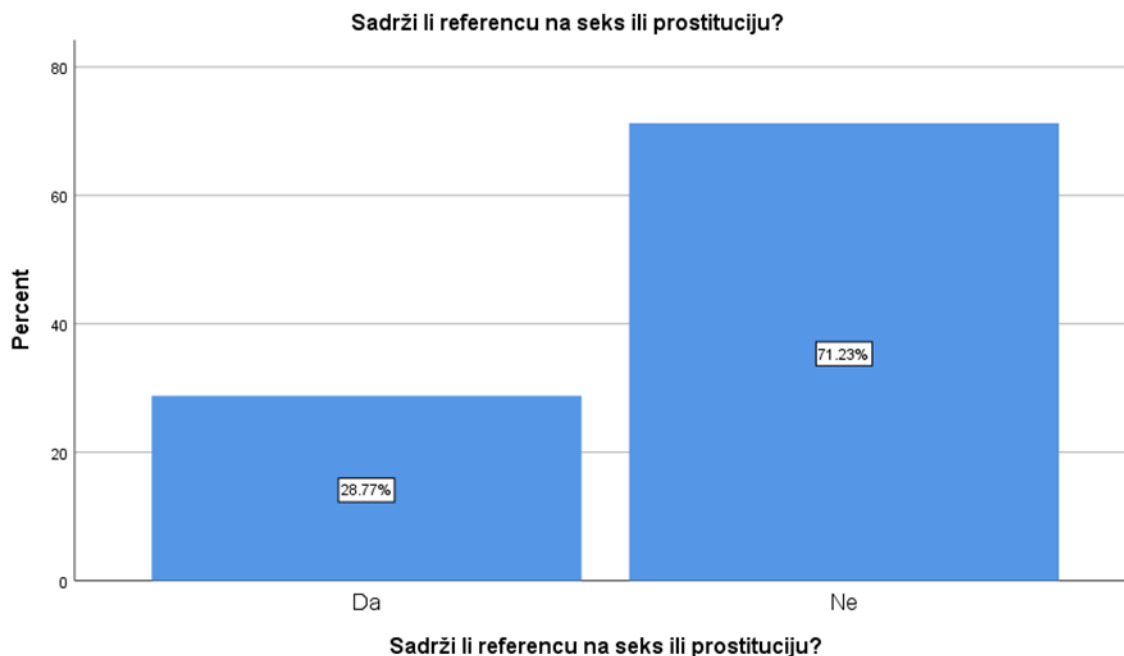
So what they do? Go and ban the AK

My shit wasn't registered any fucking way“

(Ice Cube-The nigga you love to hate)

Seks/prostitucija

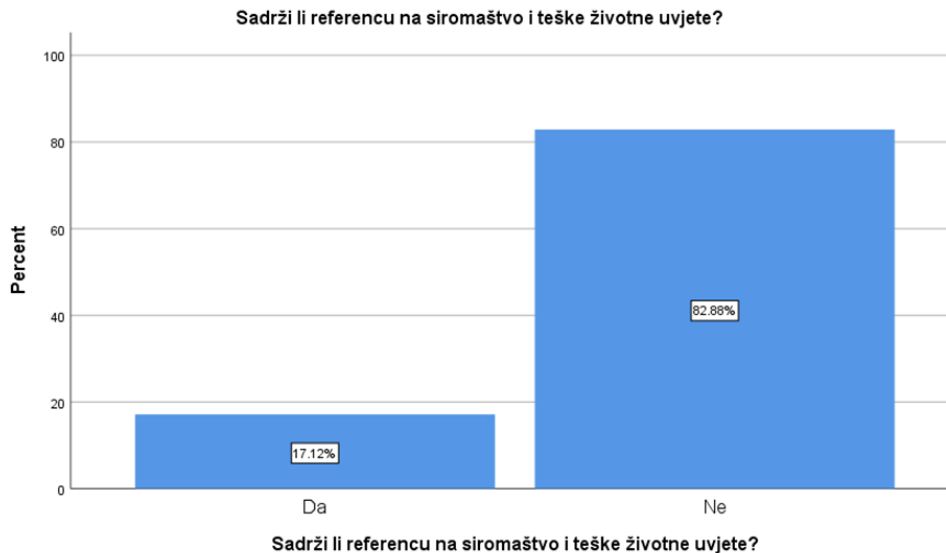
Od svukupno 146 kodirane pjesme 42 (28.8%) ih sadrži referencu na seks ili prostituciju. (Vidi Graf 8.).

Reference na seks ili prostituciju većinski se odnose na spominjanje različitih seksualnih činova; „Bitches wanna trick and go stupid up on the dick“ (N.W.A „Parental disrection“), „Just call me the plumber at the end of the night, Cause a nigga like me'll lay plenty of pipe“ (Ice Cube „I'm only out for one thing“). Pjesma „Brenda's got a baby“ od 2Paca jedna je od rijetkih iznimaka jer reference na seks i prostituciju koristi u političku svrhu. Pjesma koja progovara o imaginarnoj crnoj djevojci, Brenda je postala simbol za neobrazovanu crnkinju iz geta koja koristi prostituciju kao izlaz iz siromaštva. Koncepti poput maloljetne trudnoće, obiteljskog nasilja, prostitucije i konzumiranja droge isprepleteni su u pjesmi koja nastoji grubim i živopisnim prikazima „She wrapped the baby up and threw him in a trash heap“ upozoriti mlade Afroamerikance na opasnosti koje proizlaze iz promiskuitetnog načina života u getu.

Siromaštvo

Od svukupno 146 kodirane pjesme 25 (17.1%) ih sadrži referencu na siromaštvo i teške životne uvjete (vidi Graf 10.) što navedenu referencu čini najmanje zastupljenom u drugoj tematskoj cjelini.

Siromaštvo i nezaposlenost pratio je i trend sve većih razvoda u afroameričkim obiteljima, odnosno porast broja obitelji sa samohranim majkama, grupu koju je najviše pogodilo ukidanje i rezanje vladinih programa za ekonomsku pomoć najosjetljivijih društvenih slojeva. Kako navodi Whitehead (2000) „do 1970-e omjer afroameričkih kućanstava s djecom i samohranim majkama narastao je s 20% u 1960-ima na 33%, 49% u 1980-ima, a do 1990-ih porastao je na 57%“ (Whitehead, 2000: 11). Notorius BIG i Big L opisuju siromaštvo u kojem je odrastali kao sinovi samohranih majki; „We used to fuss when the landlord dissed us, No heat, wonder why Christmas missed us, Birthdays was the worst days“ (Notorius BIG „Juicy“), „I wasn't poor, I was po' - I couldn't afford the 'o-r'“ (Big L- Lifestylez ov da poor and dangerous). Nas opisuje surovost života u getu „My window faces shootouts, drug overdoses, Live amongst no roses, only the drama“ (Nas „Memory lane“) dok Jay-Z govori o osjećaju očaja i bespomoćnosti „Well, we hustle out of a sense of hopelessness, Sort of a desperation, Through that desperation, we become addicted, Sort of like the fiends we accustomed to servin', But we feel we have nothin' to lose“ (Jay-Z- „Can I live“).

ZAKLJUČAK

Cilj ovog istraživanja je bio analizirati koji društveni problemi proizašli kao posljedica rasizma i getoizacije Afroameričke zajednice u SAD-u u razdoblju od 1960.-1990. prevladavaju kao tematske reference u prvim hip hop pjesmama nastalim na početku 1990-ih godina. Hipoteza s kojom sam krenula u istraživanje jest da je glazbeni žanr poznat kao hip hop postao pojam koji obuhvaća puno više od naprosto glazbenog žanra. Hip hop je prije prvog komercijalnog uzleta u glazbenoj industriji počivao na lokalnoj afroameričkoj zajednici, te je prvo prerastao u društveni pokret a potom je krenula dominacija hip hopa kao glazbenog žanra. Hipoteza ovog rada jest kako je hip hop imao političku funkciju glasila društvenih i političkih prepreka s kojima su se crnci suočavali nakon desegregacije američkog društva. Analiza na uzorku od 146 pjesama pokazala je kako su među analiziranim kategorijama u odabranim pjesmama najzastupljenije reference: reference na boju kože (103 pjesme, odnosno 70.5%), reference na nasilje i kriminalne radnje (98 pjesama, odnosno 67.1%), referenece na oružje (91 pjesma, odnosno 62.3%) te reference na drogu (84 pjesme, odnosno 57.5%). Visoka prisutnost ovih referenci odražava društveno-političke uvjete koji su utjecali na nastanak hip hopa kao glazbenog žanra i posljedično, društvenog pokreta koji je davao glas milijunima Afroamerikanaca u SAD-u koji su i dalje živjeli u neravnopravnosti i nejednakosti. „Ne samo da su politički događaji inspirirali pjesme već su politički procesi stvarili uvjete u kojima muzika može rezonirati s političkom idejom i akcijom“ (Street, 2012: 52). Umjetnička sloboda glazbenika i izvođača omogućila je stavljanje na dnevni red široke palete problema koji su godinama gurani ispod tepiha, kao što su negativni stereotipi o Afroamerikancima, boja kože u američkom društvu na osnovu koje je funkcionirao zakonodavni i pravosudni sustav, te problem afroameričkog geta koji je nastao kao posljedica loših politika integracije koje je vlada SAD-a provodila nakon desegregacije za koju se izborio pokret za građanska prava 1960-ih godina.

Kao zaključnu riječ iskoristila bih stih iz Nasove pjesme „Life's a bitch“; „All of us turned to sinners, Now some restin' in peace and some are sittin' in San Quentin, Others, such as myself, are tryin' to carry on tradition, keepin' this Schweppervescent street ghetto essence inside us“.

LITERATURA

KNJIGE I ČLANCI

Afrika Bambaataa i James Brown (1984) *Unity*

Bourdieu, Pierre (1968) *Forms of capital* U: Richardson, John (1986) *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Westport, CT: Greenwood Press. →(Bourdieu, 1968)

Carson, Jill (2004) *Opposing Viewpoints in World History: The Civil Rights Movement*. Farmington Hills: Greenhaven Press. →(Carson, 2004)

Cleaver, Eldridge (1967) *On the ideology of the Black Panther Party, Volume 1* San Francisco: Ministry of Information, Black Panther Party. → (Cleaver, 1967)

Cobb, James C. (2015) The Voting Rights Act at 50: How It Changed the World. *Time.com* 6. kolovoz. <http://time.com/3985479/voting-rights-act-1965-results/> Pristupljeno 9. svibnja 2018. → (Cobb, 2015)

Collins, Patricia H. (2006) *From Black Power to Hip Hop: Racism, nationalism, feminism* Philadelphia: Temple University Press. → (Collins, 2006)

Eyerman, Ron i Jamison, Andrew (1998) *Music and social movement.: Mobilizing traditions in the twentieth century*. New York: Cambridge University Press. → (Eyerman i Jamison, 1998)

Harris, Jessica (2011) Revolutionary black nationalism: The Black Panther Party. *The Journal of Negro History* Vol.86 (3): 409-421. → (Harris, 2011)

Krippendorff, Klaus (2013) *Content Analysis : An Introduction to Its Methodology* USA, SAGE →(Krippendorff, 2013)

Lusher, Adam (2016) 'The white man is the devil' – what the Nation of Islam taught Muhammad Ali. *Independent.co.uk* 5. lipanj.

<https://www.independent.co.uk/news/world/muhammad-ali-nation-of-islam-michael-parkinson-interview-who-were-elijah-muhammad-a7066301.html>

Pristupljeno 9. svibnja 2018. → (Lusher, 2016)

Maxwell, Bill (1997-1998) „Nigger“: The Slur of Slurs. *The Journal of Blacks in Higher Education*, Vol.18(1) 44-44. → (Maxwell, 1997-1998)

McDonald, Douglas i Carlson, Kenneth (1993) *Sentencing in the Federal Court,,: Does Race Matter? The Transition to Sentencing Guidelines, 1986-90.* Washington: U.S Department of Justice. → (McDonald i Carlson, 1993)

Murray, Paul (1971) Blacks and the Draft: A History of Institutional Racism. *Journal of Black Studies*, Vol. 2(1): 57-76. → (Murray, 1971)

Nielson, Erik (2011) Here come the cops: Policing the resistance in rap music. *International Journal of Cultural Studies*, Vol. 15(4): 349-363. → (Nielson, 2011)

Rollins, William (n.d.) Does the negative portrayal of African-Americans on television affect their self-identity?

http://web02.gonzaga.edu/comltheses/proquestftp/Rollins_gonzaga_0736M_10554.pdf

Pristupljeno 18.8.2018 →(Rollins, n.d.)

Seal, Bobby (1970) *Seize The Time: The Story of the Black Panther Party* San Francisco: Vintage. →(Seal, 1970)

Stanford, Karin (2010) Keepin' It Real in Hip Hop's Politics: A political perspective of 2Pac. *Journal of Black Studies*, Vol 42(1): 3-22. →(Stanford, 2010)

Street, John (2012) *Music and politics* Cambridge: Polity Press. → (Street, 2012)

Sullivan, Sarah (2016) Extralegal violence: The Ku Klux Klan in the reconstruction era. *Elements*, Vol. 12 (2): 36-46.

Supreme Court of the United States (1896) *Plessy v. Ferguson* → (Plessy v. Ferguson, 1896)

Trapp, Erin (2005) The push and pull of hip-hop: A Social Movement Analysis. *American Behavioral Scientist*, Vol. 48(11): 1482-1495. → (Trapp, 2005)

Washington, T. Booker (1895) Atlanta Compromise Speech. → (Washington, 1895)

Waterman, Morgan (2016) Race, Segregation, and Incarceration in the States, 1920-2010.

Dartmouth.edu <https://journeys.dartmouth.edu/censushistory/2016/10/31/rough-draft-race-segregation-and-incarceration-in-the-states-1920-2010/>

Pristupljeno 15.8.2018 → (Waterman, 2016)

PRILOZI

MATRICA

1.TEMA: RASIZAM

1.)Sadrži li pjesma refrencu na boju kože?

1.DA

2.NE

2.)Sadrži li pjesma referencu na rasnu diskiminaciju i nepravdu?

1.DA

2.NE

3.)Sadrži li pjesma negativne stereoipe o Afroamerikancima? !

1.DA

2.NE

4.)Sadrži li pjesma referencu na policiju i u kojem kontekstu se spominje?

1.DA

2.NE

3.NEGATIVNOM

4.POZITIVNOM

5.NEUTRALNOM

5.)Sadrži li pjesma negativne ili seksitičke reference prema ženama?

1.DA

2.NE

2.TEMA: GETO

6.)Spominje li se u pjesmi geto ili referenca na život u getu te u kakvom kontekstu ?

1.DA

2.NE

3.NEGATIVNOM

4.POZITIVNOM

5.NEUTRALNOM

7.)Sadrži li pjesma referencu na korištenje ili prodaju droge?

1.DA

2.NE

8.)Sadrži li pjesma refrencu na seks ili prostituciju?

1.DA

2.NE

9.)Sadrži li pjesma referencu na nasilje ili kriminalne radnje(razbojstva, ubojstva, otmice, krađe)?

1.DA

2.NE

10.)Sadrži li pjesma referencu na siromaštvo i teške životne uvjete?

1.DA

2.NE

11.)Spominje li se u pjesmi oružje(pištolj, sačmarica, nož, automarsko oružje itd)?

1.DA

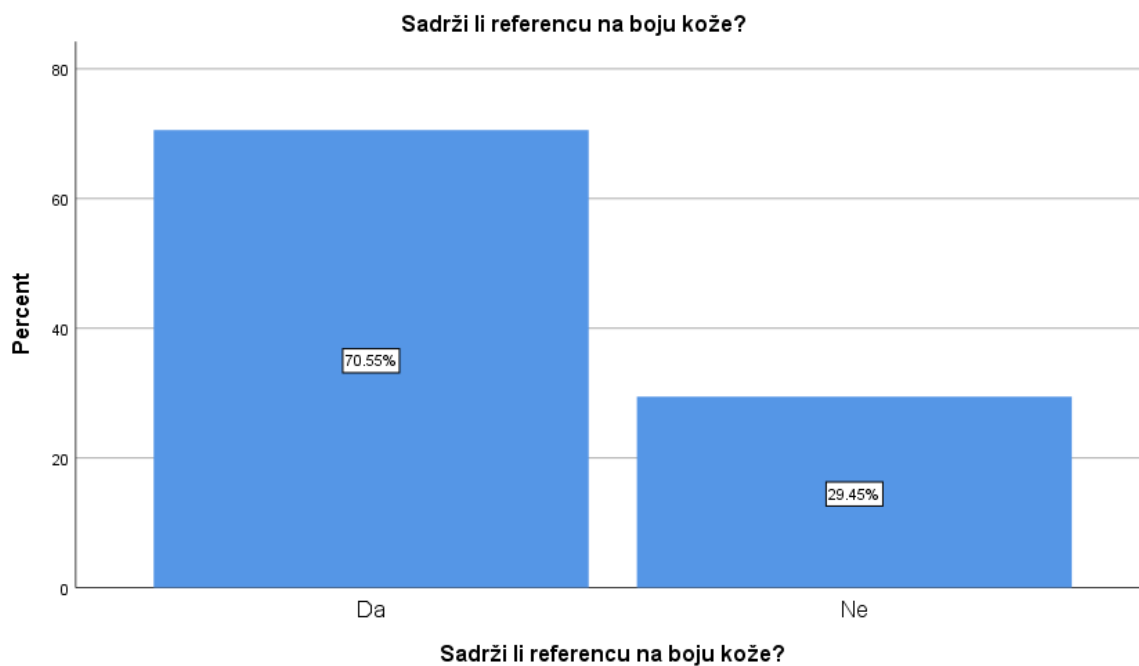
2.NE

POPIS ILUSTRACIJA

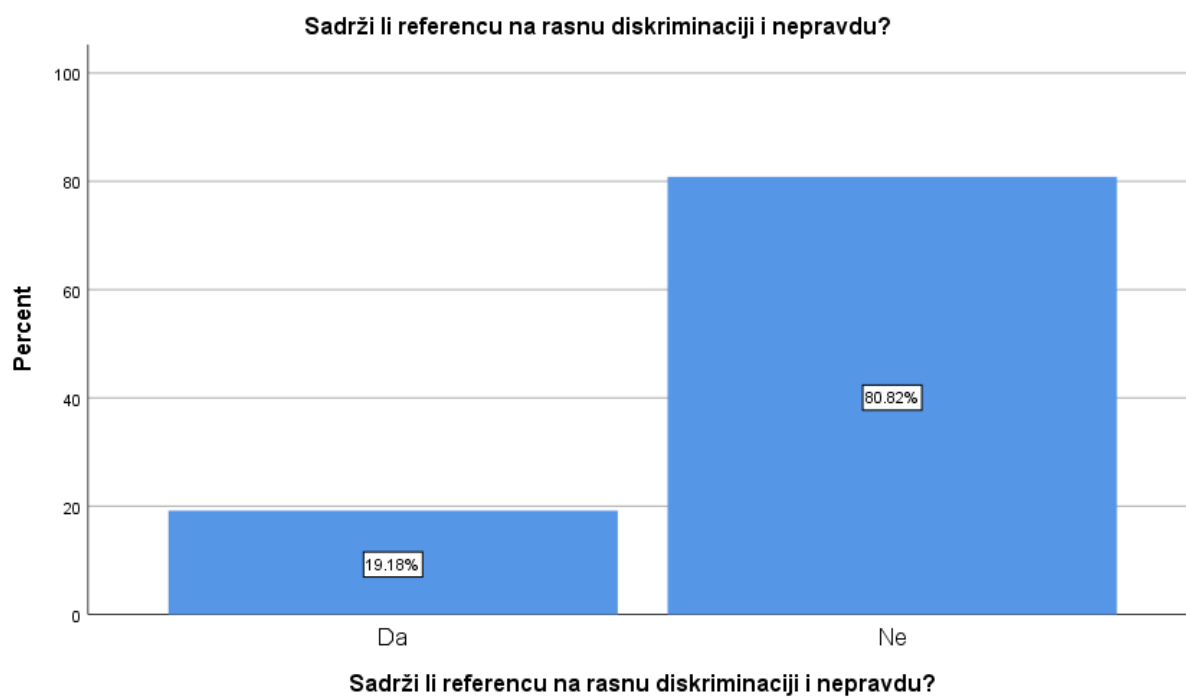
SLIKE

Slika 1: Emmet Till.....	6
Slika 2: marš KKK-a na Washington.....	7
Slika 3: Incident u Birminghamu.....	8
Slika 4: Policija koristi vodene topove u Birminghamu.....	8
Slika 5: I Have A Dream.....	11
Slika 6: Neredi u Detroitu.....	14
Slika 7: Pripadnici Crnih pantera ispred glavne vijećnice	15
Slika 8: požar u južnom Bronxu.....	17
Slika 9: Hip hop zabava u parku u Bronxu.....	20
Slika 10: Graffiti na zidu u New Yorku.....	21
Slika 11: X-Clan.....	23
Slika 12: Hip hop pozdrav „dap“.....	24
Slika 13: Jim Crow.....	34

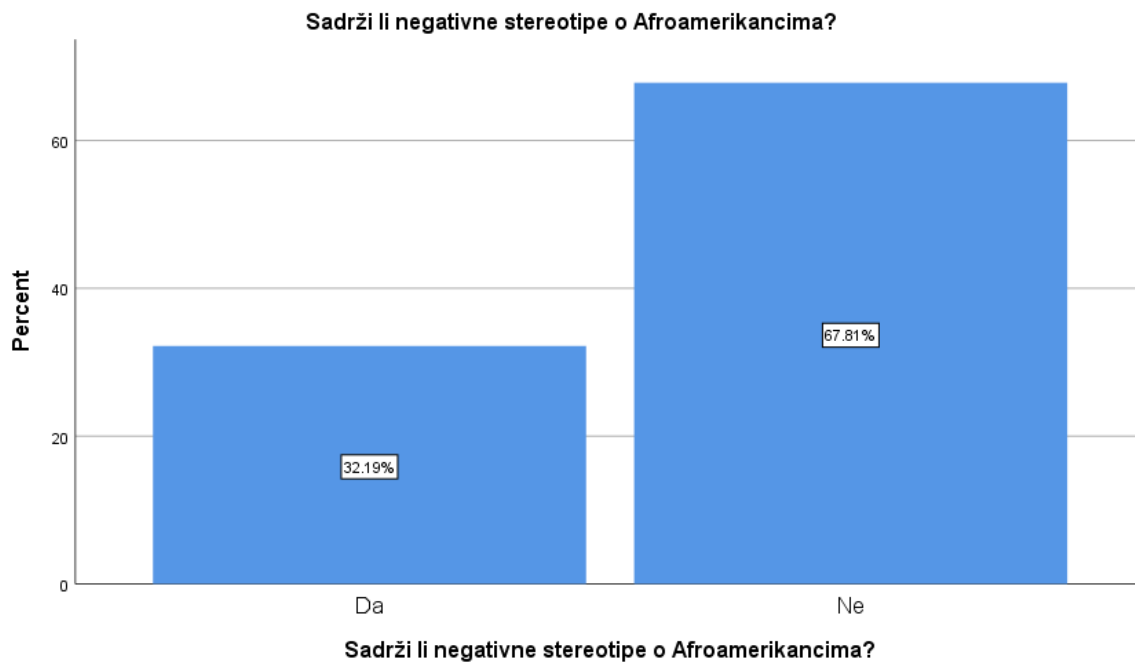
GRAFOVI:

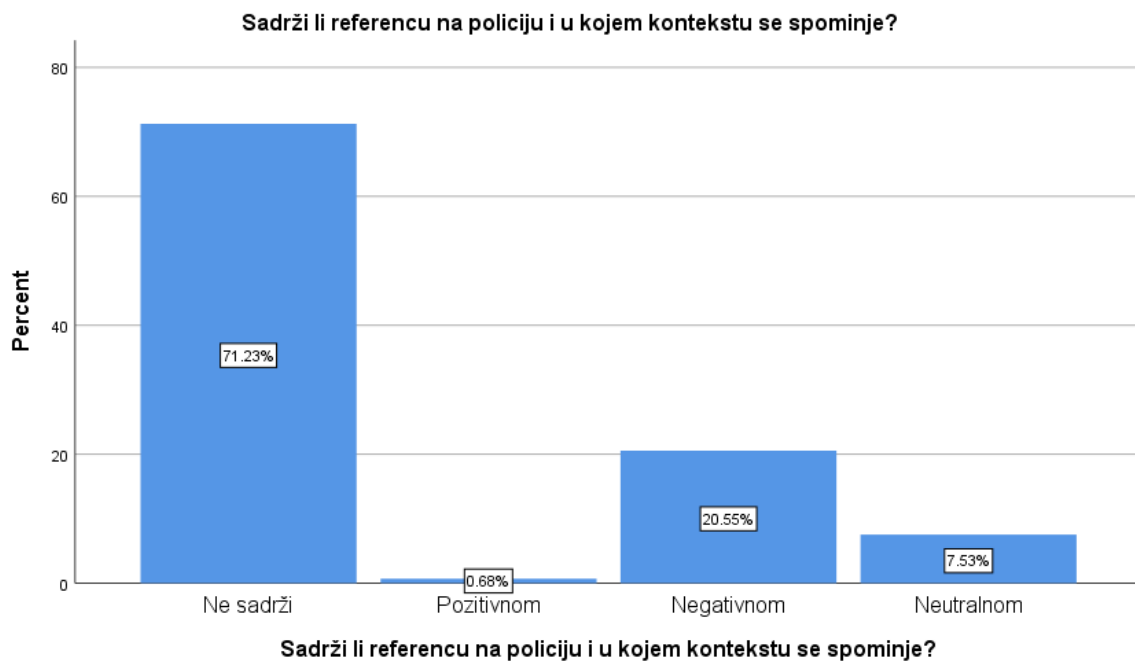
Graf 1.: Referenca na boju kože

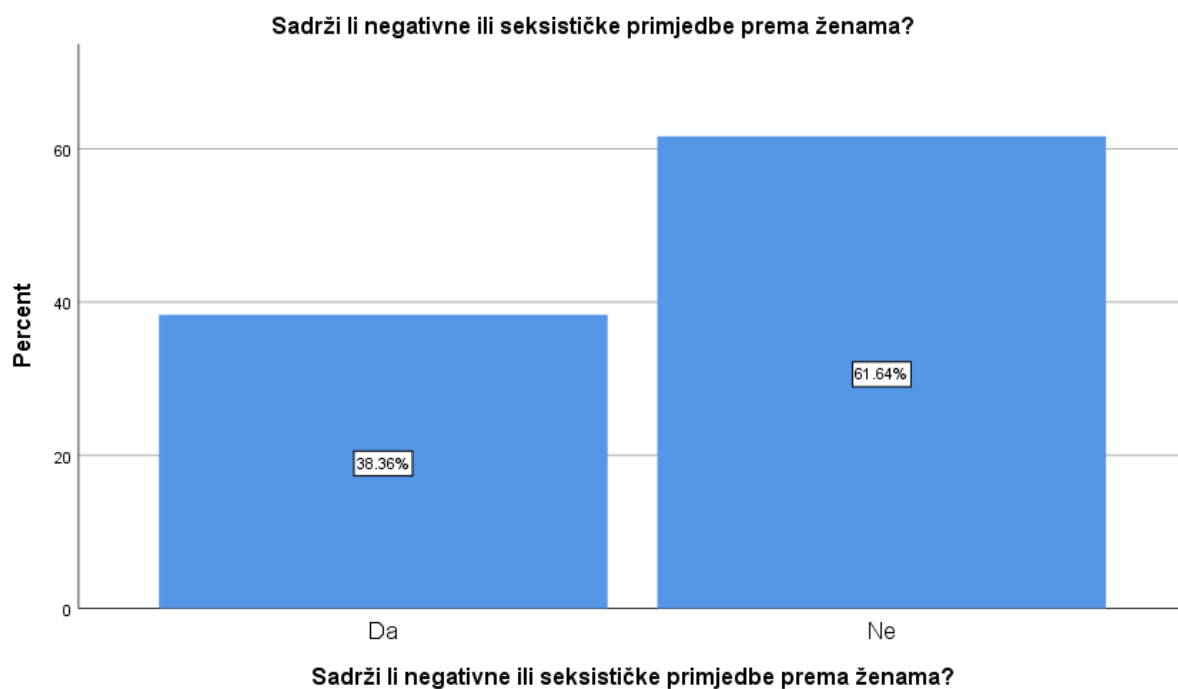
Graf 2.: Referenca na rasu diskriminaciju i nepravdu

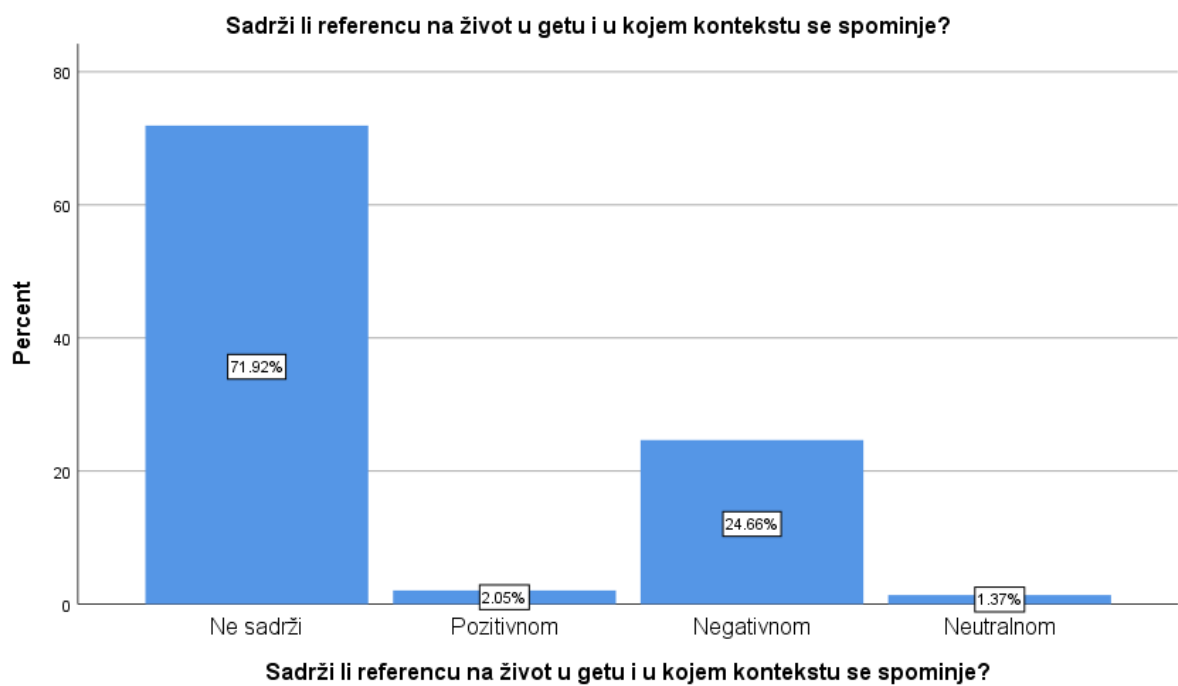
Graf 3.: Referenca na negativne stereotipe o Afroamerikancima

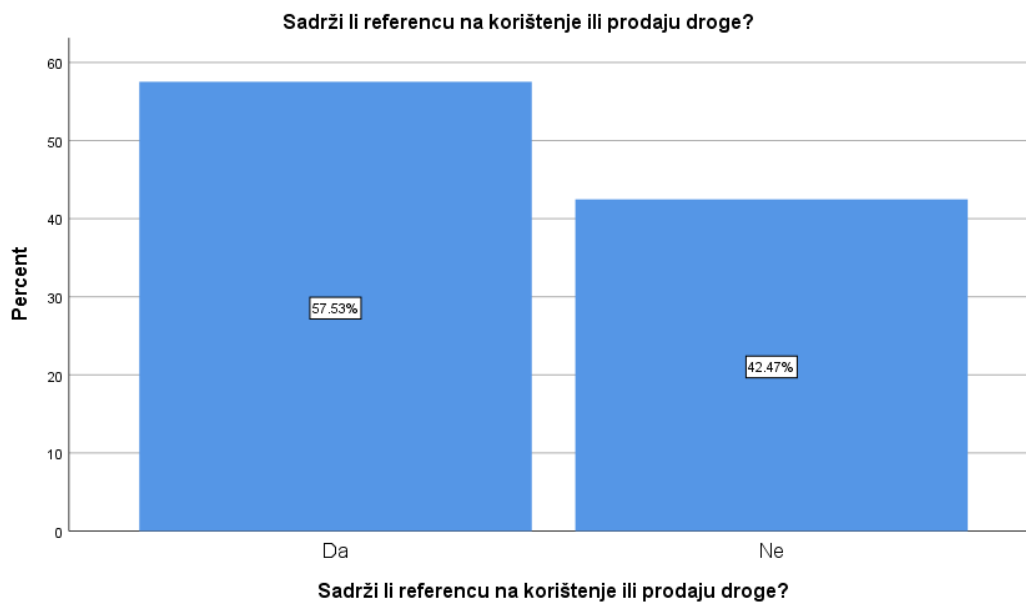
Graf 4.: Referenca na policiju i kontekst u kojem se spominje

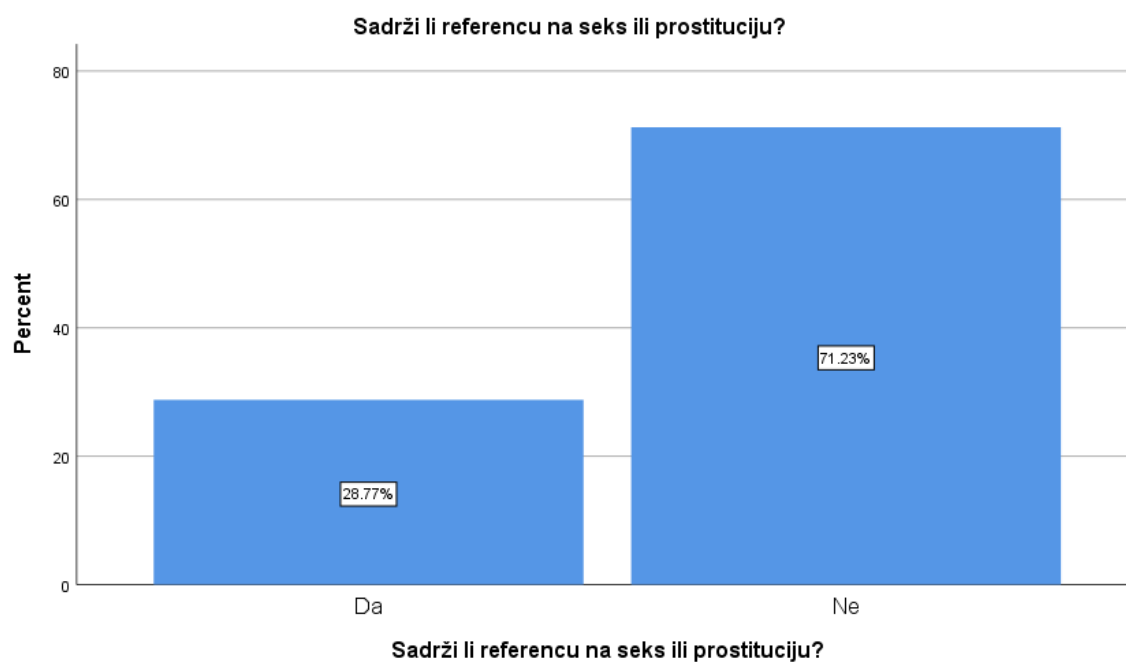
Graf 5.: Prisutnost negativnih ili seksističkih primjedbi prema ženama

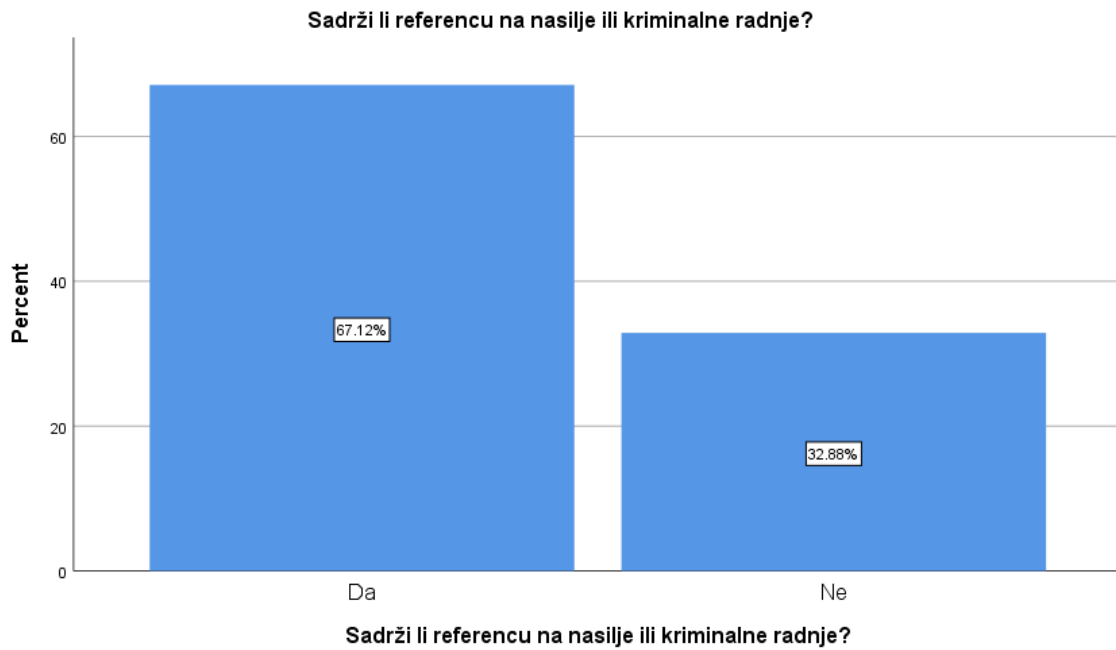
Graf 6.: Referenca na život u getu i u kojem se kontekstu spominju

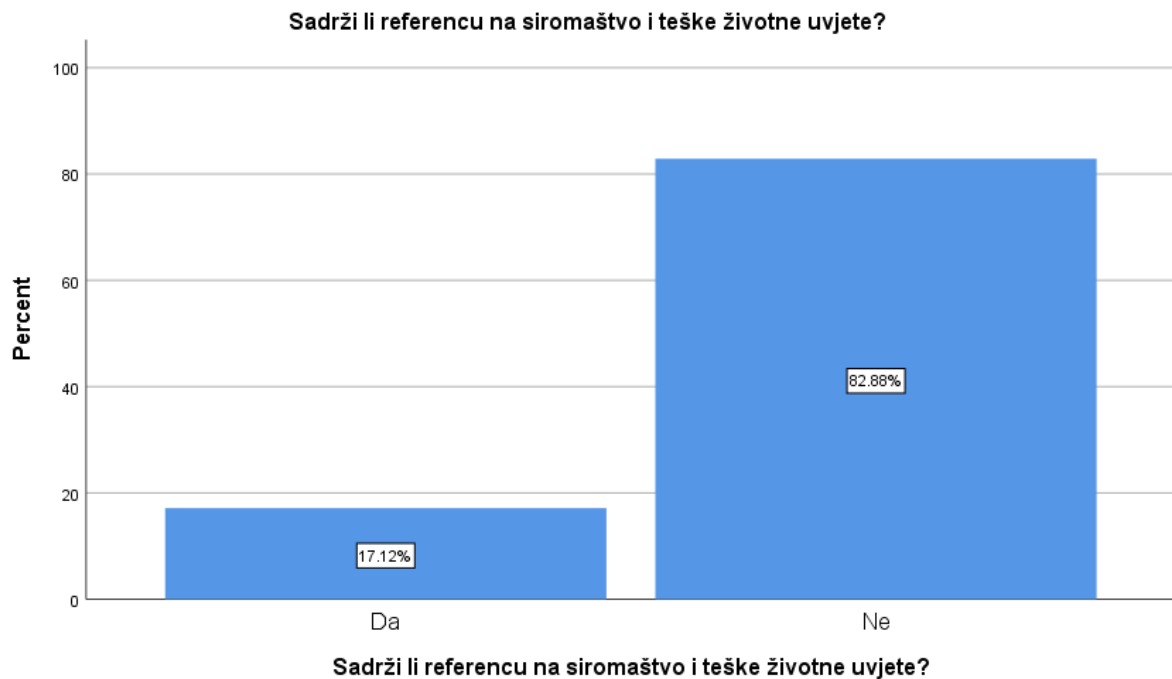
Graf 7.: Referenca na korištenje ili prodaju droge

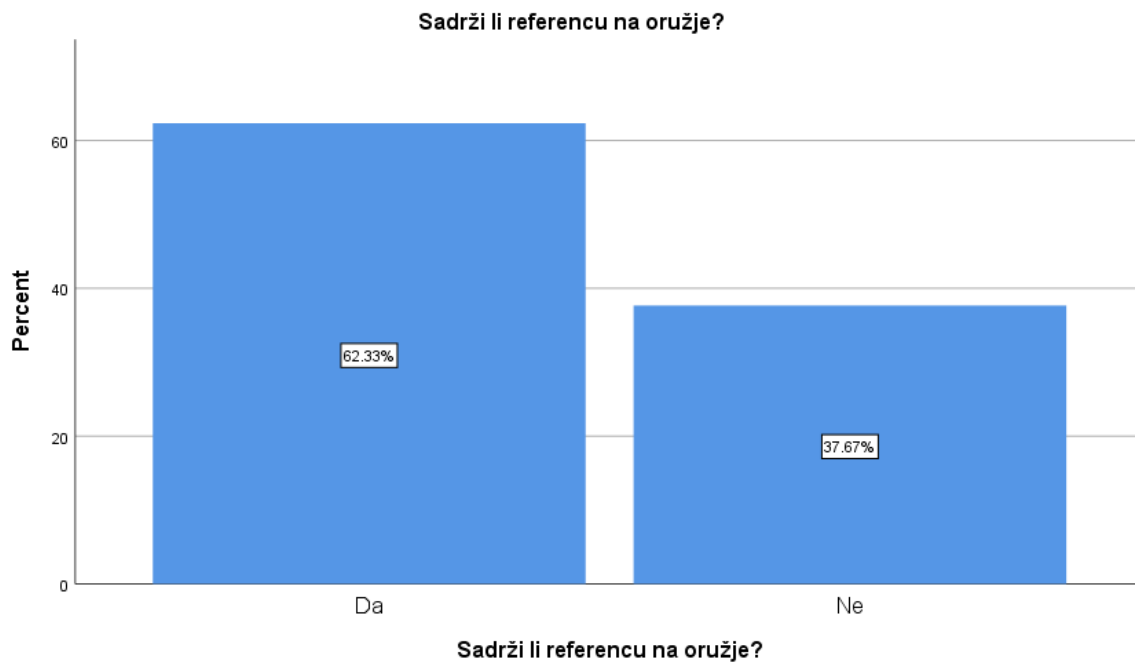
Graf 8.: Referenca na seks ili prostituciju

Tablica 9.: Referenca na nasilje ili kriminalne radnje

Graf 10.: Referenca na siromaštvo i teške životne uvjete

Graf 11.: Referenca na oružje

SAŽETAK I KLJUČNE RIJEČI

Svrha ovoga rada je identificiranje koncepata koji prevladavaju u američkim hip hop pjesmama u vremenskom razdoblju od 1990.-2000. godine kada je hip hop doživio svoju prvu komercijalnu ekspanziju u glazbenoj industriji. Odabrani žanr i pjesme analizirane su unutar konteksta političkog problema afroameričke zajednice i rasizma u SAD-u te formacije društvenog pokreta s ishodištem u hip hopu. Metodologija korištena u radu je analiza sadržaja. Odabrane pjesme, njih 146, te pripadajući autori birani su po principu debitantskih albuma prvih izvođača i glazbenika hip hop žanra na početku 1990-ih godina. Analizom sadržaja utvrđena su zajednička obilježja odabranih pjesama koja su pokazala kako koncepti koji prevladavaju u hip hop pjesmama iz razdoblja 1990.-2000. su: reference na boju kože, reference na negativne stereotipe o Afroamerikancima, reference na seksističke primjedbe prema ženama, reference na policiju u negativnom kontekstu, reference na oružje, reference na drogu, te reference na kriminalne radnje i nasilje. Hip hop žanr i društveni pokret koji se oko njega formirao, skretao je pozornost javnosti i institucija moći na različite oblike rasizma u američkom društvu koji su preživjeli nastojanja desegregacije i politika integracije. Hip hop je postao najvidljiviji simbol Afroameričke zajednice 1990-ih godina te je putem glazbenog izražaja nastavljena borba za prava i dostojanstvo Afroameričke zajednice u SAD-u.

Ključne riječi: hip hop, SAD, rasizam, Afroamerikanci, desegregacija, društveni pokret, analiza sadržaja